

nal hozzá is teszik: «azonban nagyon megszerve van». Színházba a telivér pécsi a várba jár, csak azért, hogy elmondhassa, hogy «na ilyen ugyan a pécsi színház is van», s ha bort iszik, souverain megvetés ül ajkára, abban a tudatban, mennyire fölötté áll mindennek a Litke bora. Jobb termő, szebb fekvésű, nagyobb jövőjű hegy a pécsinek nincs mint a pécsi, s a tokaji felől csak azért ismeri el, hogy jó bor, mert a város egy historiográfja kimutatta, hogy valaha, a tizenharmadik század második, vagy a tizennegyedik első felében a hegyaljaiak Pécsről vittek — gyökeres vesszőt. Nevettek is a pécsiek, mikor az ő szölejüket kormánybiztosi plakátokkal akarták megoltalmazni fillókszerzőtől, tortrikusz pillerianától s más ilyenforma istenbogarától; a pécsi bosnyák mellé verte, s azt mondta, hogy holmi kerti szőlővel bírhat az a bogár, de az ő szölejükkal nem. S eddig igazuk volt; adja is isten, hogy mindig igazuk legyen.

Nekem tetszik ez a ragaszkodás az otthonhoz, a szülőföldhöz; ez a büszkeség a városra, melynek valaki polgára, tetszik annál inkább, mert jogosult. Pécs valódi kulturváros. Ha a térképen Kanizsától fölfelé egy vonalat húzunk északra egész föl valamivel Sopron alá, onnan egyet kelet felé a Dunáig, harmadik vonalnak képzeljük a feléle siető Dunát, negyediknek az országhatárt, akár a tulajdonképi magyar határt a Drávát, akár szent István koronája országainak határát a Szávát, ez egész nagy négyszögben, mely jóformán Magyarország nyolczad-résztét magában foglalja, nem találunk várost, mely Péccsel egy népesség, mint különösen városiaság, műveltség, a civilizáció követeléseinek hódolást tekintetében egy vonalba lenne helyezhető. Utezáj régtől fogva kövezettek, szépek, a főbbek többnyire emeletes házakkal szegélyezvők; Széchenyi tere is díszes; városháza nagyvárosias, tornyos épület; iskolái számosak; a legkülönbözőbb tanintézetek népesítik meg utcait és mindezekhez hozzájárul fő nevezetessége: templomokban szerföltött gazdagsága.

Nincs vele sok mondanivaló, de bizony nyilvánvaló, hogy e tekintetben minden pécsi jogos lenézéssel szólhat a főváros templomairól. A budapesti bazilika Luca széke már annál kevésbé imponálhat nekik, mert többér és szebb Pécssett a derék püspöki templom, mely már rég mai alakjában díszlik, s melyet történelmi nevezetesség tesz még becsesebbé; a városi plébánia fölötté áll a pestinek, mert egész délelőtt miséznek benne, s ha valaki ezt az örökös misézést szabadon gondolkodó felfogással kicsinylené, a pécsi oda mutat az irgalmasok templomára, a melyben az isteni szolgálat mellett az emberi könyörületteendőit is oly nemesen végzik; s hogy még csak Gül Baba sírjával se legyünk előtte, ott is megvan egész eredetiségében a török mesét, s legújabbban, az ugynevezett Püspök-kert helyén felosztott telkek egyiken, az evangélikusoknak is csinos templomuk emelkedett, míg a város egyik terét már több éve díszíti a zsidók szép zsinagógája.

Mindez épületek közül legmonumentálisabb minden esetre a püspöki főtemplom. Tömmör falai hosszu fennállásra vallanak s elegyes-izlese (eleje göth, a középső rész ó-román) arról tanuszkodik, hogy nem egy nemzedék műve.

Hatalmas oszlopoi közt sokszor hallgatám orgonája méla szavát, s most, mikor képe előtem fekszik, eszembe jut a jelenet, melynek bizony már husz évvel ezelőtt tanui voltak e falak. Feketébe volt vonva a főtemplom, s a távol vidékről bejött kocsi hosszu sora töltötte el a sétátér alatt elterülő nagy piacot. Uri fogat urí fogatot ért, de volt ott a baranyai nép különböző vallású és nemzetiségű képviselőiből is

egész tömeg. Mikor nagyapám elvezetett mellettkök, s e lóra termett, hatalmas, vállas, határozott arcu fiukat megnézte, arczához emelte selem zsebkendőjét, s azt mondta vele menőbarátjának: mennyi honvédnek való fia!... Az hallgatásra inté, hogy az utzasarkon ott tanyázott egy csapat katoná. A tömeg a Széchenyi-requiemre gyült egybe. Oh milyen szemesszedett és szép gyülekezet volt az! A magyar öltözet kéri a táncztermek és nagyvilági ünnepélyek sima keretéből; de mily méltóság rejlik külsőségeiben a nemzeti tünnetések ily percei idején! S ha elgondolom, hogy azok közül, a kiket akkor összehozott a sors és hazaszeretét, ma már hányat merre vetett a sors; kit előre, kit hátra; kit föl, kit le; ezt hatalomba, fénybe, amaz nyomorba, s még annál is alantabb, a sirba: bizony melán hallom zöngeni fülem mellett a gyász isteni tisztelet bús dallamait, s ott ül lelken a mulandóság érzetének annyira megfelelő hangulat.

De akkor nem e hangulat volt uralkodó. A requiem egyuttal tünnetés is volt; hazafias tünnetés, s így nem mint most, nyilván, hanem a legnagyobb titokban készültek reá. Ez volt elhatározva, hogy a requiem végén, a szokásos imák és énekek elvégzése után a közönség — oh szörnyű! — reá fogja kezdeni az «Isten áldd meg a magyar» éneklést. S el volt terjedve a hír, hogy a katonaság ez esetben beavatkozik, a népet eloszlára szólítja föl, s esetleg lö.

Föltünést keltett, hogy a templomban egy főur mellett, ki ma az ország legnagyobb méltóságainak egyikén ül, egy szintén előkelő magyar nevet viselő katonatiszt egyenruhájá fényeskedett. «Ezt bizonyára azért küldték ide, hogy vigyázzon s jelt adjon», okoskodtak. A hosszu gyászmise véget ért, a várva várt percz megérkezett. A püspöki templom rendes énekesei elhagyták polczukat, s egyszerre csak a közönségből fölzendülve fölharagott a hymnusz akkor oly népszerű, ma már felejtett fohásza. Ezer meg ezer torok énekelte, messze a templom utolsó zugáig, ki a templomban kívül. Döbbenve néztek sokan: mi fog történni s a tekintet oda tévedt önkénytelenül is a katonatisztra. S az — a vele ülő főméltósággal együtt — ép abban a pillanatban zendítette rá újból a refrain

«Megbűnhődte már e nép
A mulat s jövőndöt.»

Az ártatlan tünnetésnek nem lett nagyobb következése, mint az illető tisztnek nagyobb népszerűsége a városban. Általán Pécssett meg ma is jobb s teljesebb a polgári és a katonai elem közt az összeférés, mint az ország legtöbb városában. Melyik fél a simulékonyabb, nem tudni; de azt tudom, hogy azzal nem elégedetlenek a katonatiszt urak, ha állomásra Pécsre teszik őket. Vidám társadalmi élet van ott, s kevés városban van oly állandó és otthonias mulatozás, mint a pécsi kaszinó estélyein, melyek minden héten egyszer az egész nyár folyamán összehozzák a családokat s mulatságul szolgálhatnak ifjunak-öregnek.

Valaha nagy kifogása lehetett a magyar embernek Pécs ellen: nem volt magyar. Polgársága német volt, parasztsága bosnyák, s a hivatalnokok is csak azzal az árral usztak, a mely túlnyomó volt. El lehetett bizony menni Pécs utcáin végig úgy, hogy egyetlen magyar szót sem hallott az ember. Ma e részben sok minden megváltozott Pécssett, és a főváros után talán e város az, melyen legjobban meglátszik az utóbbi tíz év magyarosító hatása. Kötűn iskolái nagy tényezők erre nézve; de meg a város intelligenciájában azóta a magyar hivatalnokai és független középosztályi elem nagy szerepe jutott, s megváltoztatta a város hangulatát, arculatát. Ma már nem Fünfkirchen az, hanem igazán

Pécs. Baja különben, hogy vasuti összeköttetése egyenesebb irányban vezet Bécsnek, mint Budapestnek; ez hátráltatja szelleme olyan magyarosodását, a melyre képes lehetne; így önkénytelen is van benn még egy s más, a mi arrafelé vergál; de hát ennek a magyar kultúra a leg-hivatottabb ellenszere, s a magyar kereskedelmi és vasut-politika, azt hiszszük, előbb-utóbb meg-orvosolja azt a hibát is, melyet az által elkövert, hogy a dunántúli részek egész alsó-dunamelléki vidékét a fővárossal minden vasuti összeköttetés nélkül hagyta.

Nem lenne egész e kép, ha a bosnyákságról is meg nem emlékezném. Sajátos nép ez, vad, de nem rokonszenvtelen, a városi elemmel gyűlölködő, de azért nem hazafiatlan. Soha sem felejttem el azt a jelenetet, mikor a város főterén, a kiálló városházatorony előtt, százzszám vonultak el bosnyák lovasok és lovas nők, s kifeszített zászlókkal éltették torokszakadting nem Jelasicot, hanem Kossuthot. A szélsőbálnak magyar vidékeken is kevés oly kitaró hívei vannak, mint ezek, s mikor Irányi először megbukott Pécssett, e bosnyákság oly kétségbeesésben volt, mintha attól tartana, hogy azonnal elsüllyd a Tetye.

Pécs városa — gazdag város. A Kolónia nevű szénbányatelepét egy millió forintért vette meg a dunagőzhajózási társaság, ennek lefizetése most foly, s a mellett maga e bányatelep a jólét egy kies fészke, minőt keresve sem talál. Adja isten, hogy mindig így legyen, s hogy a hazafias és magyar szellem mentül több oly igazán nagyvárosias külsejű teleppel bírjon, minő e város.

V. I.

Angela.

(Albán ballada.)

Demeter a sereg előtt
Szélszét volt, mely fákat ledönt,
Villám vala, melynek nyomán
Hull a zápor, dühöng orkán.
Társai közt hős Demeter
Nyájasszavu kedves ember.
Maga a lev, pezsgő élet,
Tőle más is kedvre éled.
«Mig rózsámtól visszatérek,
Isten áldjon vig legények!»
Elballagott egymagában,
Hol Angela lakása van.

De midőn a kapuhoz jut,
Zárva lelta már a kaput.
Épen akkor ment be azon
Kapuörző öreg asszony.

Zörget a hős, jön az asszony
S így szól hozzá: «Senki sincs hon.»
Pedig a lány s ifju legény
Mulatott benn kénye kedvén.

Midőn ennek hallja neszt,
Nagy erővel ajtot feszt,
Ropog, recscsen, zajjal bedül,
Szerelmes pár remeg belül.
Azt a legényt összetépte,
S kést mártott a lány szívébe.
Holt testüket zsakba dobá
S elvitte a malom alá.

Mikor aztán öreg éj lett,
Hullámsirba dobta őket.
Éjjel-nappal sirt aztán ott,
El-eljött és ekkép szólott:

«Kedves malmom, édes lelkem,
Finom lisztet órlj nekem,
Az ifju, kit megöltem én,
Nemes sarj volt s vitéz legény.

«Kedves malmom, édes lelkem,
Fehér lisztet órlj nekem,
Mert a lány, kit én szereték,
Fehér hónál fehérebb még.»

Czippus nőtt fel azon helyütt,
A hol az az ifju feküdt,
S fehér szálló nőtt fel onnan,
Hová a lány temetve van.

Ezt a czippust keresik fel
Jó vitézek sebeikkel,
Letépnék egy kis levelet,
Melytől a seb gyógyul, heged.
Itt e fehér szálló körül
Számos beteg letelepül;
Esznek fehér gyümölcsébül
S bajjából a beteg épül.

Albánból.

Erődi Béla.

Idegen vagyok...

Idegen vagyok itt, afféle jövővény,
Hogy vetődtem ide? az ég tudja, nem én.
Nem itt rengett bölcsőm fája,
Más vidéknek róma tája
Vall övének engem.

Akár el is menjek; könnyű volna menni,
Még hátra se néznék, utánam se senki.
Csak az a sír le ne kötné,
Melynek hideg, sötét gödre
Éltem kincsét rejti.

Nem megyek már innét, itt maradok már most;
Lakosodá fogadj, te idegen város!
Száll a levél, kit szél ragad,
Végam is szállt, ott fennakadt
Egy kicsiny sir halmán.

Lelkem olyan, mint az őszi napnak fénye,
Még világít, ámde melegének vége.
Majd a fény is elhagy engem...
De a mig tart, ott derengjen
A kicsiny sir halmán!

Góbi Imre.

A MADONNA-KÉP.

Epizod Budavár 1849-ki ostromából.*

Irta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

A szentírás azt mondja, hogy Isten a világot a maga gyönyörűségére teremtetete.
A költő, midőn terem, élvezi ez isteni gyönyört.

De élvezik a nemzetek is, midőn nagyot, magasztosat teremtenek. Élveztek az észak-amerikai államok, midőn függetlenségü nyilatkozatukat tették, midőn a rabszolgaság eltörlését kimondák; élvezte Franciaország, midőn egyetlen tollvonással eltörlé a hűbériség minden intézményét; a Rüttili férfiak, midőn hazájok fölzsabadítására ég felé emelt kézzel esküt tettek.

E szent örömet érezte Magyarország is, midőn 1848-ban eltörlöte a jobbságúkat; midőn megteremtette a magyar honvédséget, a később dicsősorosított «névtelen hősöket».

És e magasztos isteni gyönyörben részt vett az egész nemzet. Volt főur, ki négy felnőtt fiával egyszerre lépett a honvédseregbe (báró Huszár Károly); volt család, melyből 7—8 honvéd került ki a 28—30 évestől a 14 évesig (a Bogdánfyak); volt tudós, ki eladta könyveit, ruháit s azok árát megtakarított tőkéskejével letette — mint akkor mondták — «a haza oltárára», maga pedig beállott közhonvédnek (Sasku Károly).

A lelkes levetette reverendáját; az ügyvéd ott hagyta a már úgy is elévült «corpus jurist»; a mérnök letette körzőjét s odaállott az ágyu háta mögé; az orvos lépés után látott; a diák lecsapta könyvét s beállott huszárnak, tüzérnek, bakának; a földmives kiegyenesítette kaszáját; az iparos letette eszközeit s vetélkedve siettek az ország szűz-máriás lobogói alá. Egész főiskolák népsége ürült ki egyszerre s így jött létre a 3-ik, 9-ik, 11-ik zászlóalj, a «Mátyás-huszárok»; így nőtt ki a haza drága görögnyei közül a honvédsereg.

* Egy-két megváltoztatott neven kívül történelmi valóság.

Hát még a régi huszárok?!.. Ezek oly lapokat irtak a magyar történelem könyvébe, melyeket a késő kor mythosoknak fog tartani. Távoll, idegen földön vették hazájok veszedelmének híret: erre aztán összebészték, csapatokba verődtek és jöttek haza torony irányában, — de akadályversenyre; ellenséges szuronyerdők között, rohanó folyók árján át, uttalan havasi vadonokon, ázva, fázva és éhségtől, ellenségtől egyaránt sarkalva. Mégis haza jöttek!

Zemplénmegyében is megalakult az első honvédszászlóalj; ott is a megye színe virága sorakozott a haza védelmére.

Fölszerelés, begyakorlás igen könnyen ment *abban az időben*.

Magam is emlékezem a fölszerelés egy pár esetére.

Például a 31-ik zászlóalj posztót kért, hogy felöltöztesse embereit.
Ugy de a barnaszínű posztó, melyet gondolom a komáromi vagy budai tüzérségi raktárakban talált a magyar kormány, már elfogyott volt; kapott tehát e helyett a zászlóalj a régi Turszky-erzed raktárából vagy ezer darab fehér frakkot! Na már azt csak nem lehetett kivánni, hogy a magyar honvéd fehér frakkot huzzon magára! Azonban a szükség találekönnyű tesz: a frakkok szárnyát levágták a szabók s hozzá toldozták elül a frakk derekához, hol a hiányt kipótolta. Még csak vörös színű és fehér csigagomb kellett hozzá s készen állott a kissé rövid, de kifogástalan fehér honvédtöltő. E derék zászlóalj, mely Erdély minden nagyobb csatáját együtt küzdötte, mely a vizinkai veszteséget és Piski visszavonulást több száz ember életével fizette meg, a piskii csata diadalmas végeldöntését eszközlé s több érdemelet kapott Bemtől, (mint a hány tisztje megmaradt, — később kitüntetésül vörös siphát, gránátos marsot, lobogójára érdemrendet nyert ugyan, — de az egész erdélyi hadjáratot a frakkból travesztált attilában küzdötte végig.)

Egy másik zászlóalj, — talán a 32-ik — Kolozsvárt alakult épen abban az időben, midőn Urbán előnyomulása következtében az egész kolozsvári helyőrség kivonult a városból a Királyhágó felé.

Ezek a szegény fiuk még nem kaptak egyebet, mint kaszárnya-paplanyokul szolgáló erdélyi cserge-pokróczokat. A hideg éjszakán, midőn e kivonulás történt, ezeket kerítették vállaik körül, átszorították a fekete szuronyiszijjal, s ez volt pár hétig az *egyenruha*.

Jól emlékszem a hadgyakorlatokra is. Míg idő volt reá, mindennap kivonultunk napjában kétszer is. Megtanultuk az egyes mozgásokat, a kettős rendet, szakasz-századonként fölvonulást, a csatárláncot, csoportulást s a szuronysegezést, rohamot. Megismerkedtünk a fegyver alkotó részeivel, a dobjelekkel, de csak nagyjából; de löttünk czélt is, csatába menetel előtt mindössze — két ízben. De ha nem volt több idő. Két-három hét volt a békés hadgyakorlatok ideje s ez alatt — bár kötűn őrnagyunk volt — sok figyelmet a parádés dolgokra nem fordíthattunk. De a következés megmutatta, hogy ez is elég volt, az öreg osztrák katonák futottak előttünk Erdély felső határától Szebenig s később innen a romániai határig.

Ilyszzerű volt a zempléni zászlóalj alakulási története is. Táblabírák, ügyvédek, megyei, városi tisztviselők, főkép a középnemesi osztályból siettek, mint önkényes csoport a vezényszó alá. Ezekből s közönségesen egy pár volt hadseregbeli tisztből alakult aztán meg a zászlóalj tisztí és altisztí kara; ezek adták aztán a szellemet, a lelket a hadseregnek. A közlegénységet a megyék sorozás utján állították ki.

Meghamisítása volna a történelemnek, ha ezt másként adtuk volna elő. A magyar köznemesség, mely nemzete jövőjeért már évtizedek óta küzdött a legnemesebben a jobbságú fölszabadítása mellett — tehát saját anyagi érdeke ellen — a soraiba régen fölvetett honoráriozosztálylyal képezte a honvédsereg szellemét; az adta azt a lelkesedést, mely a honvéd nevet dicsőséggel sugározza körül a nemzet történetében. A szellemileg, politikailag elhanyagolt volt jobbságú-osztály részéről elég volt, hogy ösztön-szerűleg sejtette, miért foly a harcz, s az elámitott idegen ajkuakon kívül nem vonagotzott vért is kiontani ujon nyert s még alig élvezett szabadságáért. Nem történt és nem történhetett meg, hogy a reakció a köznépet, mint Lengyelországban 1831-ben, a nemesi osztály ellen fordítsa; s nem hogy — mint ott, őt forintjával adta volna el földesurai fejének darabját; — hanem keserű kifakadásra kényszeríté az ellenséges hadvezért, hogy nem képes Magyarországon találni kémet!

De térjünk vissza a zempléni zászlóaljhoz. A zászlóalj már megvolt, meg is tudott állani a sorban, kifejlődni szakaszokban s el-sűtni vagy boldog végére fogni a puskát: — de mindez ideig még nem volt zászlója! Zászlóalj, zászló nélkül!

Az őrnagy G. Béla összehívta a még nem komplet tisztikart; fötárgya a tanácskozásonak a zászlókérdés volt. Aztán egész katonaság rövid-séggel előadta a dolgot.

— Bajtársak! Zászlóaljunk már csatákészen áll; a zászlót is megvarrattam; a derék Sz. grófné vállalkozott a zászlóanyja szerepére, de még van egy hiány: a lobogóról hiányzik a Mária-kép.

— Nem lehetünk el a nélkül? kérdi egy kö-vér nyaku kálvínista tiszt.

— Igen is, — nem. Először, mert a többi honvédszászlókon is Mária-kép van, — másod-szor, mert úgy szebb s harmadszor, mert szűz Mária Magyarország védasszonya.

— Az már más — mondja az előbbi — akkor fogjunk egy festőt hozzá, hadd pingálja oda.

— Azt is kerítettem — mondja az őrnagy — de egy kifogása van: azt állítja, hogy minta nélkül nem tud festeni semmit, itt pedig sehol sincs a templomokban Mária-kép.

— Mondok én valamit — vág közbe hirtelen egy fiatal hadnagy — de hirtelen visszakaпта a szót s elpirult, mintha gondolata nyilvánítását megbánta volna.

— No mi az Marci pajtás? — kérdi az őrnagy.

— Hát — mond ez zavarral — én bizony nem is tudom, hogy jutott eszembe. Egy *első mintára* gondoltam; ha azt lefestené jól, igazán szép lenne.

— Nos rukkolj ki velem! kiáltják többen.

— Talán valami választottad? kérdi kedélyesen az őrnagy.

— Ó, őrnagy ur... Azon sokkal fölül áll...

— Nos valami báróné, vagy grófné?

— Még azoknál is föntebb.

— Hohó! — kiáltja egy zömök főhadnagy, kit társai Bélnak szólítottak... Ez valami angyalt látott.

— Valóban az — hebegi Marci.

— No — csak ki vele hát!

— Sz... százados ur leánya — mondja Marci egy nehéz lélegzettel.

Erre aztán az őrnagy ur pirult igazán el.

— Brávó Marci! — kiáltják többen — látszik, ki az ügyes ember.

Sz... százados kissé meghatottan mondá: — Ha mindnyájan akarjátok, én nem bá-

nom; majd rábeszélem. De nem profanáció-e ez? Élő nő arcát festeni le egy szent nő helyett!

— Az maga is élő nő volt egykor — kiált föl akaratlan lelkesedéssel az őrnagy — s a maga idejében szebb, vagy szendőbb alig lehetett!

— Igaz, igaz! erősítik mindnyájan.
— És tudjátok, urak, minő furesaság van még a dologban? hogy a mi mintánkat is éppen Máriának hívják.

— Az igaz — mondják mindnyájan nevetve.

A festő, bár csak vidéki hírrel bír, ezuttal remekelt; talán tárgya lelkesítette: a szép Mária, kinek külsője ép úgy, mint belső tulajdonai oly érdemesek voltak a lelkesedésre.

Soha nagyobb buzgósággal nem tette le zászlóalj esküjét lobogójára; s még kell adni, hogy azt mindvégig meg is tartotta.

Még egy pár hétig maradt a zászlóalj gyakorló helyén s ez alatt lassankint a tisztí állomások is betölttek. Azt a szöke főhadnagyot, ki a hadi tanácsban oly lelkesülten szólalt föl a mintául választott mellett, századosossá léptették elő.

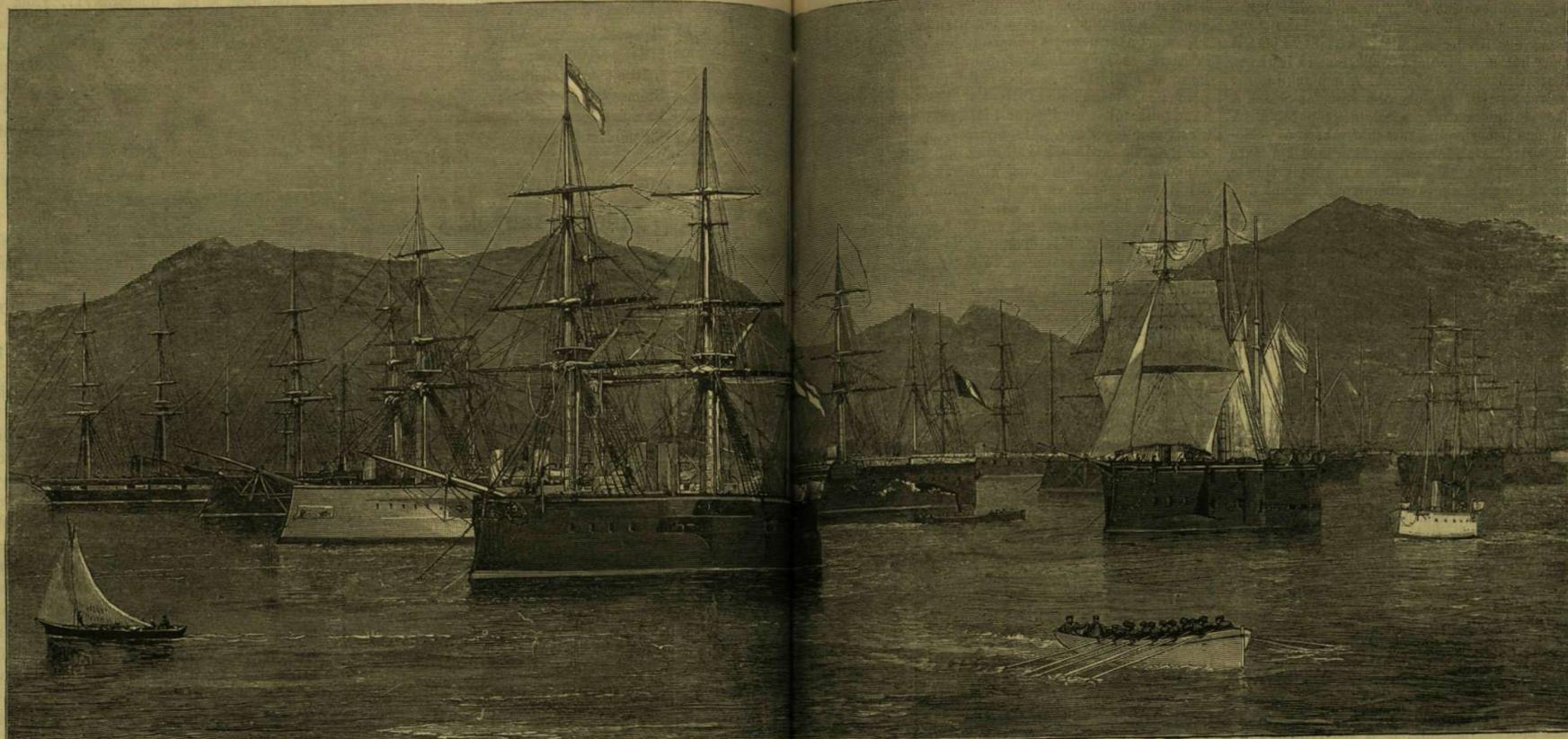
A kilenczfejú sarkány azonban megmozdult az ország határain és belsejében s a zászlóalj egyszerre parancsot kapott az alföldre indulásra.

Az elindulás előtti napon G. őrnagy diszben állított be Sz... százados elé.

— Százados ur — mond hivatalos hangon — jelentem, hogy igen komoly mondani valóm van.

— Beszéljen őrnagy ur — mond Sz... százados meglepetve.

— Jelentem alásan százados ur, azért jöttem, hogy Mária kisasszony kezét ünnepélyesen megkérjem.

«SVETLAND» «SUFFREN» «TÉMÉRAIRE» (ANGLIA).
(OROSZORSZÁG), (FRANZIAORSZÁG).

«ALEXANDRA» (ANGLIA)
admirális hajó.

«FRIEDLAND»
(FRANZIAORSZÁG).

«ROMA» «PALESTRO»
(OLASZORSZÁG).

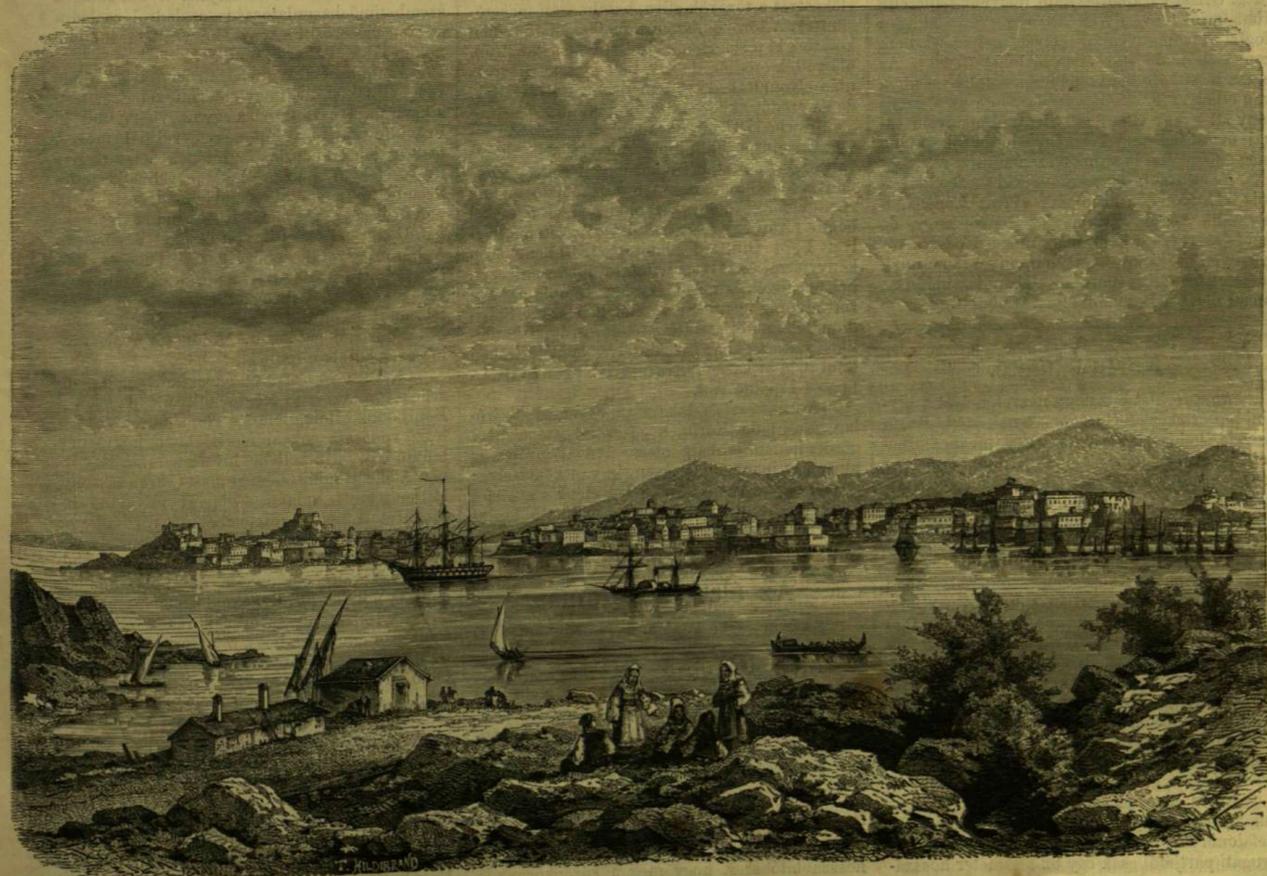
«CUSTOZZA» «PRINZ EUGEN» «LAUDON»
(AUSZTRIA-MAGYARORSZÁG).

«JEMSTCHONY» (OROSZORSZÁG).
«VICTORIA» (SÉMETORSZÁG).

AZ EURÓPAI HATALMELŐTTÉJA GRAVOZÁBAN.

SZÉKESEGYHÁZ PÉCSETT.

KORFU.

— Az én leányom kezét? — kérdi meglepetve a százados.

— Igen.

— És hogy jut önnek éppen most ilyesmi eszébe, midőn holnap a csatátérre indulunk?

— Éppen azért százados ur; ily zivataros időkben jól esik a rokonsziveknek a tudat, hogy van, a ki sorsukat figyelemmel kíséri.

— Hm. Ön rokonszivekről beszél. Tud Mária e dologról valamit?

— Igen is, százados ur!

— És beleegyezését adta?

— «Utólagos jóváhagyás reményében» — mond mosolygva az őrnagy, a magyar kormány akkoriban szokásos kifejezését használva.

A százados maga is elmosolyodott.

— Te nagy kópé vagy — mond — én az egész dologról alig sejtettem valamit... Azonban — folytatja komoly hangon — nem oda Buda! Komoly dolgot nem szokás ily könnyedén elintézni... Én Máriát néjénél a budai várban fogom a csata folyamára elhelyezni... Te önkényes vagy a seregben ugy-e?

— Igen is százados ur — «az utolsó nagy győzelemig» állottam volt be.

— Jól van... Ha gondolatotok és sorsoatok, szivetek addig nem változik, — az ország szívében tartandó győzelmi ünnepen megújíthatod kívánságodat.

— De ezt a kis karikagyűrűt addig is szabad lesz ujjamon viselni.

— Mit? Ti jegyet is cseréltetek? Tudtom nélkül?

— Csak úgy félhivatalosan; «utólagos jóváhagyás reményében».

— Rossz gyerekek!... De elég... Jer, őrnagy, ölelj meg.

(Folyt. köv.)

Az európai hatalmak flottája Gravozában.

Az «európai koncert», mely most oly nagy emlegetés tárgya, azon a ponton áll, hogy idestova csakugyan megszólalnak hangszerei. Persze az alkalommal már nem a t-legraf dörgedelmes jegyzékeket kiverő tolla, nem is afféle csatára hívó harci kürtök képében, hanem a mérőföldre halált okádó óriási hajó ágyuk dörgésében.

Európa nagyhatalmainak flottája ott horgonyoz Ragusa egyik kikötőjében, Gravozában. Célja ismeretes.

A csernagorczok akarja segíteni, hogy a kicsiny Dulcignó, Albánia eme szép kikötőjét, hatalmukba keríthessék. Hogy azonban mily mérvű lesz ez a segítség, meddig terjed és hol kezdődik, az mind e mai napig nem jutott köz tudomásra. Lord Seymour angol viceadmirális, az egyesült flotta parancsnokának utasításai, melyeket a nagyhatalmaktól kapott, ismeretlenek.

Most napról napra hirdetik, hogy az akció holnap kezdődik, s a hajóparancsnok urak azzal mulatják magokat, hogy lakomákat csapnak egymás tiszteletére.

Anglia két nagy páncélos hajóval vesz részt a tüntetésben, melyek közül az «Alexandra» kazamattás, a legújabb kor igényeinek megfelelően épült, s egyszersmind admirális hajó; a második «Temeraire» s hozzájuk még egy ágyuzásad a «Condor» és egy postahajó a «Helikon» csatlakozik. Franciaország, mely legkésőbb határozta el magát a részvételre, két hadihajót, a «Friedland» és «Suffrent» küldte, azonkívül egy postahajót, a «Hirondelle». Németország részéről csak egy korvette (egy sor ágyuval bíró hajó) van jelen, a «Viktoria», Oroszország pedig kettővel képviselteti magát: a «Svetland» és «Jemstehony»-val. Olaszország két nagy páncélost küldött: a «Palestrot» és «Rómát».

Ausztria-Magyarország mintha a hajók száma által is ki akarta volna fejezni, hogy az egész dologban leginkább érdekelt, s hogy rá nézve «proximus jam ardet Ucalegon», négy nagy hajóval jelent meg. Ezek közül a «Custozza» legnagyobb hajója összes flottánknak, melylyel csakis a «Tegethoff» versenyezhetne meg. Óriási kazamattás hajó, melynek páncélja több mint ténnyérnyi széles, s négy óriási ágyú foglal kazamattájában helyet, melyekkel nem csak oldalt, de előre felé is lehet tüzelni. Az egész legénység bent a páncélozott helyiségben van elhelyezve, künn a fedélzetén csak a kapitány áll s egy villamos billentyű megnyomásával nem csak hogy kormányozhatja a hajót, de még az ágyukat is személyesen sütheti el.

Az osztrák-magyar monarchia második hajója «Laudon», a harmadik «Prinz Eugen», a negyedik végül «Zrinyi», ez a nem nagy, de ügyes szerkezeti hajó, mely már másodszer végez ilyen szolgálatot, ott horgonyozván annak idején Konstantinápoly közelében is, midőn az angol flotta a Besika-öbölben tüntetett.

Korfu szigete.

Ama terület birtokára nézve, melyet a berlini pót-értekezlet Görögországnak ítél, Korfu szigete háború esetére annyira megbecsülhetetlen alap és támadó pont a görög hadsereg kezében, hogy Karacsasz görög tábornok e sziget birtoka által teljesen ellensúlyozva látja a görög katonaság inferioritását az albánokkal szemben, kikkel az új terület birtokáért alkalmasint meg kell majd küzdeni.

Az Epirusz közvetlen szomszédságában fekvő sziget hosszú partján sok pont van, melyen hajóra szállhat a görög sereg. 15.000 emberből álló hadtest, Korfu szigetén lépcsőzetesen felállva, akármelyikét választja e pontoknak, zavartalanul köthet ki Epirusban, mert az ellenség, nem tudva a kiszállás helyét, minden pontot nem szállhat meg nagy erővel. Nagyon valószínű, hogy ha háborúra kerül a dolog, legalább egy erős hadtestet Korfu szigetén koncentrálnak a görögök.

Korfu, a régiiek Kerkyraja, a jóniai szigetek között a legészakibb fekvésű s területre is, Kefalonia mellett, a legjelentékenyebb. Albánia nyugati partjától csak egy 62 kilométer hosszú

ságu, s ott, a hol legszelebb, 30 kilométer szélességű csatorna választja el. Területe mintegy tíz és fél négyzetmérföld s lakosainak száma egy 1870-ki számlálás szerint 72.500. A sziget három eparchiára oszlik, melyek Kerkyra, Maszi, Orosz nevet viselnek. A nép az új görög nyelvet beszéli, de előkelőbb része az olaszt. A lakosság tunya s má a tulajdonképi földművelést nem ismeri, annálkevésbé a kerti és szőlőgazdaságot. A szőlővenyige vadon kuszik a fákra vagy falakra. A halászatot is a korfoták öbleikben az olaszoknak és albánoknak engedik át s iparral sem foglalkoznak.

A sziget hasonnevű fővárosának 15.500 lakosa van. A keleti part egy éjszaki nyugatra kinyúló előfoka mellett fekszik. Kikötője biztos és kényelmes, 26 méter mélységgel s egyenes öszszeköttetést tart fönn Alexandriával, Syriával, Trieszttel, Olasz- és Angolországgal. Szép fehéresen kívül azonban alig van mivel dicsekednie. Utcái szűkek és sötétek, házai velencei modorban építvék, oszlopokkal az utca felé.

Korfu szigetét a középkori bizantiak és törökök nevezték el Korfunak, koryphó görög szótól, mely csucost, hegyfokot jelent. Legrégibb neve Drepane — sarló — volt, félhold-szerű hossza alakjától. Némelyek itt keresik a homéri phaeákok földét, de tévesen. A sziget csak később vette föl a Kerkyra nevet. Legrégibb lakói a liburnok, de 730 körül Kr. e. már korinthusiak gyarmatosították. A sziget akkor oly sikerrel űzte a kereskedést, hogy urrá lett a szigetek és az Adria fölött s Korinth, az anyaváros feltékenységét is felkelté, annyira, hogy nyílt csatára került a dolog a kerkyra-és korinthusbeliek között (665 K. e.), melyben a szigetek lakói a liburnok, de 730 körül Kr. e. már korinthusiak gyarmatosították. A sziget akkor oly sikerrel űzte a kereskedést, hogy urrá lett a szigetek és az Adria fölött s Korinth, az anyaváros feltékenységét is felkelté, annyira, hogy nyílt csatára került a dolog a kerkyra-és korinthusbeliek között (665 K. e.), melyben a szigetek lakói a liburnok, de 730 körül Kr. e. már korinthusiak gyarmatosították. A sziget akkor oly sikerrel űzte a kereskedést, hogy urrá lett a szigetek és az Adria fölött s Korinth, az anyaváros feltékenységét is felkelté, annyira, hogy nyílt csatára került a dolog a kerkyra-és korinthusbeliek között (665 K. e.), melyben a szigetek lakói a liburnok, de 730 körül Kr. e. már korinthusiak gyarmatosították.

Korfu szigetét a középkori bizantiak és törökök nevezték el Korfunak, koryphó görög szótól, mely csucost, hegyfokot jelent. Legrégibb neve Drepane — sarló — volt, félhold-szerű hossza alakjától. Némelyek itt keresik a homéri phaeákok földét, de tévesen. A sziget csak később vette föl a Kerkyra nevet. Legrégibb lakói a liburnok, de 730 körül Kr. e. már korinthusiak gyarmatosították. A sziget akkor oly sikerrel űzte a kereskedést, hogy urrá lett a szigetek és az Adria fölött s Korinth, az anyaváros feltékenységét is felkelté, annyira, hogy nyílt csatára került a dolog a kerkyra-és korinthusbeliek között (665 K. e.), melyben a szigetek lakói a liburnok, de 730 körül Kr. e. már korinthusiak gyarmatosították. A sziget akkor oly sikerrel űzte a kereskedést, hogy urrá lett a szigetek és az Adria fölött s Korinth, az anyaváros feltékenységét is felkelté, annyira, hogy nyílt csatára került a dolog a kerkyra-és korinthusbeliek között (665 K. e.), melyben a szigetek lakói a liburnok, de 730 körül Kr. e. már korinthusiak gyarmatosították.

Korfu 1797 óta ugyanabban a sorsban részesült, mint a többi jóniai szigetek, s székhelye volt ezek u. n. törvényhozó gyűlésének, valamint a főhatóságoknak s a brit főbiztoságnak is. Egy görög és egy katolikus érsek is székel benne s van egy négy fakultásu egyeteme, melyet Lord Guilford alapított 1810-ben, szép könyvtárral és fűvészkerttel, továbbá színháza s néhány tudós és más társasága. Templomai között a görög igen fényes, melyben szent Spiridon tetemei őriztetnek, — de a római katolikus székesegyház is tekintélyes épület. Ezekon fölül még öt katolikus s még több görög templom és kápolna van.

Korfu, a sziget lakossága csaknem kizárólag görög; de Korfu, a város lakossága nem görög, hanem jobbra olasz, nyugat-európai és albán. Az ipar nagyon gyengén van képviselve; gyár nincs is. De a kereskedés élénk s a korfui kikötőben évenként 1200-nál több hajó fordul meg, mintegy 50.000 tonna tartalommal.

Az életkor tartama.

Akár kétségbe vonják, akár pedig érvényesül ismerjük el eme bibliai parancsot: «tiszteled atyádat és anyádat!» — az ezen parancshoz kapcsolott ígéretet, hogy t. i.: «szesz idejű légy e földön», a szerencsétlen öngyilkosokat kivéve, mindenki kívánatosnak tartja a szereténe is megvalósítani, ha nem máson is, legalább önmagán. Nem csoda, ha e tárgyról a miveltebb nemzetek tudósai száz meg száz művet írtak össze, a nélkül azonban, hogy valami gyakorlati eredményt mutathattak volna föl. Annyi ma már az orvosi tanácsadó, egészségtani kalauz, életet hosszabbító szer, hogy még a középkornak is

dicseretére vált volna. Kevés, nagyon kevés ezek közül a megbízható s leg többje az emberi hiszékenység kizsákmányolására van alapítva.

Mert akármennyit okoskodjanak és irjanak is össze, százados tapasztalat után állíthatni, hogy az élettartam meghosszabbítására nevez pontos és kétségel-n szabályokat és törvényeket vagy tanácsokat ajánlani hiábavaló fáradság s céltalan igyekezet, a mennyiben épen azok, kik ilyesféle tanácsokkal állottak elő, saját példájokkal hazudtolták meg állításuk igazságát, elköltözvén korán az árnyékvilágból. Egy halandó sem híresztelheti: «én száz s még több évig is élélek, tedd azt, mit én, élj úgy mint én s a te élettartamod is épen ily hosszúra nyulik». Ellenkezőleg számosan találkoznak, kik oly körülmények között értek el századik évöket, melyek más szerkezetű égyeneket haszorgy-másután is koporsóba döntöttek volna.

A francia tudományos társaság örökös tagja Flourens tanár, a ki az emberi rendes élettartamot kétszáz évre szabta s az általa ajánlott rendszer nyomán élt, hogy rendszere élő bizonyossága legyen, alig élte túl az ötvenedik évét. A rendszert, az elméletet megbuktatta a gyakorlat. A gyomorhajót kintzott Cornaro Lajos olasz természetbúvár a tulságosan mérések életmódban akarván föltálatni az élethosszabbítás nagyfontosságú titkát, oly szükösen élt, hogy néhány év múlva csaknem éhen halt meg. Az élet követelőleg kívánja meg a kellő tápszert, melynek hiányában okvetlen el kell satnyulnia; a koplalás betegséget idézhet elő. Poissac tudor, ki az élettartam átlagát száz évre teszi, már józanabban elvették épít s az egészséges fentartásáról irt műve jóval hasznavehetőbb, habár az ő tanácsai sem használhatók nagy általánosságban, a mennyiben az élettartam nagyobbára az egyéniségektől föltételezhető.

Legokosabban ítélt e fontos kérdéstről a a természeti jözan ésszel megáldott öreg paraszt, a ki így nyilatkozott: «ha szeretnéd tudni, meddig élhetsz el, menj ki a temetőbe s kérdezd meg őseid fejfát.» Nem szenved kétséget, hogy az életkor tartama ép oly családi örökség lehet, mint egyéb jellegző tulajdon. Az öröklés törvényét e téren sem küszöbölhetni ki, habár közvetlen okait nem fürkészhetjük is ki. Tüdővész, köszvény, szivbaj, eskőr, örültség hajlam néha nemzedékek hosszú során át látogatja ugyanazon család leszármazó sarjait. A családtagok szemebetűnő hasonlottsága családról családra szintén megerősíti a tényt, hogy a testi tulajdonok öröklés által szállanak át.

Franklin említi önéletrajzában, hogy a falu vénei állíták előtte, hogy ő természetére és testalkatára szakasztott mása egy nagybátyjának, ki Franklin születése előtt négy évvel halt meg. A test- és lélekvándorlás ős hitének lehetőségére ily esetekből bátran lehetne következtetni. Szembetűnő hasonlottságot lehetett észlelni egy perzsa herceg két fiánál Khazaknál s Urbrusknál. Gyakran összetévesztették őket egymással. A három évvel idősebb Khazák rendszeren Sz-Pétervárott tartózkodott, az ifjabbik pedig folyvást utazgatott. Urbruskot Párisban jól ösmerték, mert a könyvtárakban buvárkodott s a rendes színházlátogató volt. Mindkettő nyolcvan-két éves korában halt meg.

A Guise és Lorraine fejedelmi család nemzedékeken keresztül megtartotta ősi jellegét. A Bourbonok, Romanooffok s Habsburgok ősi jellegző vonásaik sokkal ismertebbek, hogyszem e tényre bővebben kellene hivatkoznunk. Egy izben Addison minisztersége alatt Clarke asszony, Milton leánya, valami segélyért folyamodván, utasított, hogy születési okmányát szerezze be s úgy jelentkezzék. Mihelyt a miniszter megpillantotta a nőt, így szólott: «nincs szükségünk a keresztlevélre, asszonyom, dicső atyjához hasonlata minden bizonyítékánál érvényesebb».

Az 1867-ben száz éves korában elhalt De Pont gróf említtette, hogy ő a forradalom után tíz év múlva, valahányszor De Givre, arrasi helytartó termeiben egy lakkal találkozott, mindannyiszor összerezszent, mintha valami kísértet árnya jelent volna meg előtte, mert az az alak bámulatosan hasonlított Robespierrehez. A helytartó bizalmasan beszélgetvén e tárgyról, megtudta, hogy az illető egyén a híres forradalmár természetes fia.

A családi hasonlaton kívüligen sok esetben az életkor is örökölhető. II-ik Viktor Amadé két szép leánya huszonhat éves korukban haltak el. Ez a halálózási év fölmenő ágban is gyakran elő-

fordult. A Turgot-családban az élettartam átlagos rend szerint ötven évnél végződött. Mihelyt a nagy miniszter ez életkorhoz közeledt, elmélt barátai előtt, hogy idejekorán intézni kell ügyeit, mert nemsokára út a végóra, s ötvenkét éves korában ki is halt. A Romanoff-házban, leszámitva az erőszakos halálózásokat, szintén rövid az életkor tartama. A család feje Fedorovics Mihály, 49, Nagy Péter alig 52, Anna czárnó 47, Erzsébet 51 éves korukban haltak el. Pál négy fia közül Sándor 48, Constantin 42, s a nagyhercege Mihály 51 éves korban halt meg, s csak Miklós érte el az 59-ik évét.

A porosz és száz uralkodóház tagjai ellenben hosszú élettartam dicsekedhetnek. Nagy Frigyes, daczára zaklatott életének, 74 évét ért, III. Frigyes Vilmos 70-et, a jelenlegi császár túl a nyolcvanon még most is életős. Nyolcvan, kilencven s százéves öregek, habár nem nagy számmal, de minden tartományban és országbán találhatók. A százéves öreg már korunkban ritka jelenség s az életkor maga megérdemli, hogy az ilyen öregek halálát a hírlapok megemlésték, de azt elfeledték nyomozni, hogy e hosszú életem tulajdonképen családi drága örökség. Nem tekinthetjük egészen mesének emez adomát: «Az utas egy ház előtt megállván, látja, hogy egy nyolcvan éves aggyastán sir. Kérdezvén sirása okát, azt nyeri válaszul: «Megvert édes atyám». Bámulva néz rá, a mikor aztán egy még öregebb ember jön ki. «Megvertem a fiamat, — szölt — mert édes apámmal gombán bánt.» Az apa százéves, a nagyatya pedig százhusz éves volt. Az életkor e családban fröl-fira szállott át örökség gyanánt. XIV-ik Lajos francia királynál tisztelettel egyszer egy száz éves aggyastán, egy virágfüzért nyújtva át, mint atyjának ajándékát azon óhajítás mellett, hogy feleséges ura is ily magas életkort érjen el. Atyja felül volt százhuszon, nagyapja 160 éves korában pihent el. Halála előtti napon még teljes öntudatnál lévén, összegyűjté családját, azokat megosztotta. Legidősebb gyermeke akkor százhárom éves volt s a mi igazán meglepő, legifjabb sarja csak kilenc éves. Golembiewszky János, a francia hadsereg legidősebb katonája, — ki még e előtt három évvel elt — az a hős, ki Leszinszky Stanislaw-val jött Franciaországba, olyan családból származott, hol a százévesek nem tartoztak a ritkaságok közé. Atyja 121, nagyanyja pedig 130 éves volt.

Mi hosszabbíthatja meg ennyire az életkort? Ezt még a tudomány nem puhatolhatta ki bizonyosan. E titkot még homály leple fedi. De fölfedezésén, illetőleg az életkor meghosszabbításán számosan török a fejüket. Egy tudós orvos a «gyöngye testalkat előnyéről» értekezvén, azon hihetlen állítást koczkatáta, hogy a gyöngye testalkatnak gondos ápolás mellett igen hosszú életemre tehetnek szert. Az izomerő, közpétermet, széles és ép mell, jó gyomor, csöndes és nyugodt alvás nem föltételezik mindenkor a hosszú életemre, sőt nem egy példát hozhatni föl, hogy testileg nyomorékok is sokáig élhetnek. Marc Miklós nevű elül s hátul pupos egyén százöt éves korában halt el, holott még szópós korában kimondták rá, hogy nem él tovább egy pár évvel; Walson nevű törpe s nyomorék meghaladta a 115 évét. Borolowszky gróf, híres lengyel törpe szintén száz éves koráig élt. Egyik mértékletesen él s mégis hamar bekövetkezik halálórja, a másik nyomorog vagy zaklatott életem folytát s mégis daczól csaknem egy századig vagy azontul is néhány tizedével a halállal. Vannak egyének, kikről minden orvos lemondana, de a bennök rejőlő s testalkatukat átható életerő kineveti a tudomány alaptanait.

A khaldeusok a hosszú életem titkát nem a tapasztalatból, nem is az érzetes lények törvényéből, de a csillagok járásából, befolyásából s egyes varázsszer alkalmazása által igyekeztek földeríteni. A római birodalom alakulásának idején Rómában szintén ily babona uralkodott. A XI-ik században ezt a babonát az alkhimista megtoldotta rejtélyes vegyszerek ajánlata által. Az alkhimisták ugyanis nemcsak az érzetek átárnya jelentetése, de egyszersmind valami élethosszabbító szer föltalálását tűzték ki célul magok elé. Kincs és hosszú életem, ez volt jelszavuk, mert egyik a másik nélkül nem ér egy batkát sem. Akadtak aztán köztük rajongó hívők s még nagyobb számmal ügyes család, kiket mai napság szédelőnek nevezünk, holott inkább szédítőnek illenek be.

Az élethosszabbító revalenta arabica, Hoff-

man-csöppek, élethosszabbítók, sörkivonatok, máltaszörpök a XIX-ik század találmányai, melyek ifjúságot s hosszú életem ígérnek, de aligha tudnak azt biztosítani is. Legalább az alkhimisták közül épen azok, kik az élethosszabbító föltalálták, a leghireszebbek, nem voltak hosszú életemiek. Dippel, ki kétszáz évét ígért annak, ki az ő esodaszert használja, 1733-ban hatvan éves fölül pihent el, még százig sem vitte föl. Paracelsus, a csodaorvos 47 éves korában halt meg; Bartholus, ki a legpontosabban mérlegelte meg a tápszert csak 43 évig élt. A búvszerek a mestereken boszultak meg magokat.

«Ha sokáig akarsz élni, — mondá egy német tudós — őrizkedjél az orvos uraktól s kerüld a patikát.» Megjegyzendő, hogy ezt a tételt egy mult századbeli orvos állította föl akkor, midőn még az érvágás divatjában volt. Szerencsére a mai orvostudomány szakított az érvágással. Borzasztó még olvasni is, hogy XIII. Lajoson csak egy év alatt 47-szer vágaték eret s 215-ször vett hashajtó szert. Gyakori érvágás siettette Rafáel halálát is. Az érvágás napjainkban inkább csak Olasz- és Spanyolországban otthonos. Nincs olyan betegség, melyre ezt nem alkalmazzák. Nem ritkán találkozhatni olaszokkal, a kiket életük folyamán keresztül kétszázszor is alávetettek az érvágás műtétének. Az olasz orvosok ez eljárásukat azzal indokolják, hogy Olaszország forró éghajlata az érvágást nélkülözhetlenné teszi.

Az érvágás egyik nevezetes áldozata volt Cavour gróf is. 1861 május 26-án egy heves parlamenti üléstől a gróf izgatottan ment haza. Éjjel hanyás vett rajta erőt. Rögtön eret vágaték rajta, reggeli nyolczkor újból, este megint. A francia orvosi lapok mindjárt kijelenték, hogy ily eljárás mellett a nagy államférfi pályája hamar véget ér. Junius 1-én és 2-án újra eret vágaték rajta, 4-én ismételték s annyi vervesztés mellett nem csoda, ha 6-ára ki is halt. Ugyanazon év november havában egyik kezelő orvosa szintén beteg lett; hétszer vágaték rajta eret s többi izben nadályozták, bele is halt egy pár nap múlva. Az ilyen orvosoktól tilt el a német tudós. Statisztikusok kimutatták, hogy az olasz orvosok érvágással több embert mulattak ki az árnyékvilágból, mint a hányat a francziák guilottinnal kivégeztek.

Az örökös gyógyítgatás igazán beteggé tehet bárkit is, a helyett, hogy életem hosszabbíthatná. Mértékletesség, jó tápszert, egészséges lakás, jó kedély többet tesznek az életkor hosszabbítására, mint bármiféle élet-ital, mit a kuruzslók oly nagy garral kötnek a hiszékenyek nyakára, de azt megállapítani és biztosra fogni, hogy kinek-kinek életemre meddig terjedhet a rendes körülmények között, — e fölfedezés még nem sikerült. Sok száz művet megírnak még addig, míg ezt a fontos ügyet eldöntik.

K. T. K.

A GÖZHÁZ.

VERNE GYULA REGENYE

MÁSODIK RÉSZ.

TIZEDIK FEJEZET.

Elbucszunk Van Guitt urtól.

Kaluth bezárta a füstjáratot, a tüzet újra élesztette, a gép zubogni, majd sipolni kezdett, s háromnegyed óra elteltével a manométer azt mutatta, hogy a gőznyomás elegendő arra, hogy mozgásba teshessük a vonatot. A két házat most a gép után fogták s az acél óriás készen volt az indulásra.

Még egy bucsupillantás a nagyszerű panorámára, mely magaslatunkról délfele nyílt szeméinknek, még egy tekintet a hátunk mögött emelkedő Himalája felső részeire, az örök hó borította Davalagirira, mely csúcsa csúcsaival északi India fölött uralva tekint alá — s egy éles fütty jelzé indulásunkat.

A lankás oldalon nehézség nélkül ereszkedtünk alá. Az erős lánccal, mely kerékkötőül szolgált, biztosan védték az igen sebes rohanástól. S vonatunk egy óra múlva a Tarjami erdőszélben volt. Itt az elefántot kifogtuk a kocsik elől s Banks, a gépész és a fűtő vezetése alatt maga ment a széles erdei uton át a kraál felé. Két óra múlva újra hallottuk nyeresését a mint visszatért, könnyedén huzta maga után a vadakal telé rakott hat kalitkát.

Van Guitt Mátvás ur, hozzánk érve, megújította köszöneteit, melyeket az erdesz szint-oly udvariasan fogadott. A két gőzház egyikét neki és embereinek engedték át, ahhoz erősi-tették meg a keresek kalitkákat, s vonatunk így nyolcz kocsi szaporodott.

Banks újra lelt adott; új fütty jelezte az indulás s az acél óriás, megrázva magát, méltóságosan lépdelt a hegyoldalnak alféle. A tehér, a mit vont, legkevésbé sem látszott nehezére esni.

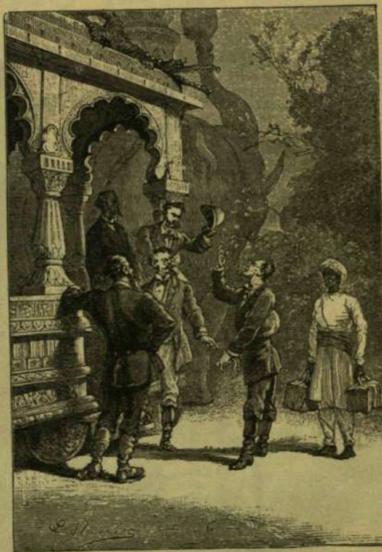
— Nos mit mond erre Van Guitt ur? kérde Hod kapitány.

— Azt mondom, — felelt a szállító s úgy hiszem, igazra volt, — hogy még bámulatosabb lenne ez az elefánt, ha élő volna.

Nem azon az uton mentünk vissza, a melyken felhagytunk volna a Himalájára. Délnyugat felé vettük az ut irányát, Filibitnek, mely kis városka, százötven kilométernyi indulásunk helyétől.

Mérsékelt sebességgel, de minden baj és fennakadás nélkül haladtunk.

Van Guitt ur naponként asztalunk vendége volt s igen nagy becsületet szerzett a monsieur Parazard konyhájának. A konyha ellátása, a személyzet szaporodásával, több gondot adott s Hod kapitány, kinek sebe tökéletesen begyógyult, ismét javában használta vadászegyverét. A mi a Van Guitt ur vadállatainak élelmézését illeti, ez a csikarik gondja volt, kik a Kalagáni vezérlete alatt rendszeres vadá-

SZINÉSZI ÁLLÁSBA TETTE MAGÁT.

szatot fűztek e végből utközben. Ez a Kalagani vadászak is kitünő volt, Hod kapitánnyal versenyzett e téren.

Szeptember 10-én vonatunk elhagyta Filibit, de nem kerülhetett el, hogy az ottani hindu lakosság nagy csapatokban ki ne jöjjen látogatásunkra s vonatunk megbámulására. Van Guitt ur szerette volna e megtisztelő kíváncsiságot saját állatsereglete rovására irni; de a jó hinduk nem titkolták, hogy acél elefántunkat jobban bámulják minden élő állatnál. A vadakat rejtő kalitkák rácsai közé alig vetettek egy-egy futó pillantást.

Vonatunk aztán tovább folytatta útját Északi-India lankás hegyvidékein s laposain; néhány mérföldnyire nyugatra hagyta el Barreilli-t, Rohikánd fővárosát; majd vadakkal és főleg madarakkal népes erdők között haladtunk tovább, majd tuskók akáczokkal szegélyezett sikonokon, majd hegyzakadásokban, hol főleg a vadkanok bővelkedtek, melyekből vadászaink nem egyet el is ejtettek, bár e valóban félelmes vadakkal sem könnyű, sem veszélytelen a találkozás. De Hod és Kalagani, ép annyai hidegverrel, mint ügyességgel rendelkeztek e két tulajdonnal, melyek őket oly pártatlan vadászokká tették.

Filibit és Etawahi állomás között vonatunknak a felső Gangeszen s legnagyobb mellékfolyóján a Kali-Nadi-n kelle átmennie. Szokva levén vizek átúszásához, könnyen neki-hajtot-

tunk; de a Van Guitt ur szállítmányával ezt nem lehetett tenni; a vadállatok bőre könnyen elázott volna. A kalitkákat tehát kompkra kelle gurítani s néhány órai késedelmet okozott, míg ily módon a két folyón át leheté őket szállítani.

Egyébiránt minden baleset nélkül, szeptember 17-kére elértünk Allahabádba, hol a Delhibe vivő vasutat találtuk, melyen Van Guitt ur egyenesen mehetett tovább célja felé.

Utaink tehát itt elváltak. Mi, Scindra tartomány tágas térségein akartunk átmenni, hogy a Vindhya-hegységhez s a bombay-i kormányzóság területére érjünk. Azok vasuton voltak Allahabádból Bombayba s így India tengerparti határáig menendők.

Megállapodtunk tehát s éjjeli szállást ütöttünk. Másnap kora reggelre tüztük ki a bucsu-vételt.

Van Guitt urnak azonban nemcsak tőlünk kelle itt megválnia, hanem többi személyzete

keztüit tartva (utra kész voltának jelvényeül), a másikat szónoki mozdulattal magasra emelve, hosszú és válogatott beszédet tartott hozzánk, a kik vonatunk lépcsőin állva alig győztünk köszönni neki.

Munro ezredes néhány udvarias szóval vizsnoozta a szállító bucsubeszédét — s azzal szobáinkba menve, Banks megadta a jelt az indulásra — s a hamburgi és londoni házak szállítója, néhány percz mulva, eltűnt szeméink elől.

(Folyt. köv.)

Egyveleg.

* **Vasut a levegőben.** Levegőben menő vasut szerkezetét gondolta ki Colletti nevű angol oly esetkés, midőn pl. háboruban a nagy gyorsaság miatt, vagy a talaj nehézsége folytán rendes vasuti alapot nem lehet készíteni. Háromlábú vasoszlopokat állít fel 20—30 láb távolságra, melyeken vannak elhelyezve a földtől jó magasra a sinek, vagy legalább

lentik; Luganoban (Svájczban) ügyes csempészek arra az ötletre jöttek, hogy postagalambok segélyét vegyék igénybe mesterségükhöz. Ugyanis a galambokra egy kis esomagban svájci nő órákat raktak, melyekkel azok Olaszországba átrepülvén, ekkép a vándorok figyelmét kikerülték. Minden galamb egy órárt vitt, mely lábára volt kötve s egy nap alatt megjárta utját a határon át; eddig még egyetlen sem történt semmi baja utközben. Az olasz vándoroknak még nem sikerült megtalálni a helyet, a hova a galambok Olaszországba járnak.

* **Tevék az Egyesült-Államokban.** Arizonában Yumába három évvel ezelőtt egy tevéit vettek be, hogy mint teherhordó állatok használják, de a próba nem sikerült és szabadon bocsátották. Most ez állatok a Gila folyam mentében szabadon élnek, szaporodnak és úgy tenyésznek mint Ázsiában, annyira, hogy előbbi tulajdonosaik arra gondolnak, hogy megszelídítsék és hasznukat vegyék.

* **A khinaik Uj-Yorkban** két év óta, mióta Kaliforniából küztek, rohamosan szaporodnak. Most Uj-Yorkban van 300 khinai mosó-intézet; 50 fűszerkereskedés, 20 dohányos bolt, 10 gyógyszerár és 75 háztulajdonos.

KHINAI SZINÉSZEK.

azon részétől is, melyre ezentul nem volt már szüksége. Csak két hindut akart magánál tartani, mivel utja csak két-három napig tartott a tengerig, a hol hajó várta, mely Európába szállítsa. Ennélfogva a többi csikari s maga Kalagáni is szabadbá vált a szolgálatól.

Mi ellenben igen ragaszkodtunk e hinduhoz, ki az ezredes életét mentette meg egy izben s nekünk azon kívül is oly jó szolgálatokat tett. Azért midőn Van Guitt ur elfocsátotta embereit s Kalagáni habozni látszott, mitevő legyen, Banks mindnyájunk nevében azzal a kérdéssel fordult hozzánk, nem volna-e kedve hozzánk szegődni s velünk jönni Indián átvezető utunkra. Kalagáni kevés gondolkodás után elfogadta a mérnök ajánlatát s Munro ezredes is látszólag örült az elhatározásának.

Másnap reggel felszedtük sátorfánkat; a gőz-elefánt erősen szuszogott már; indulóban voltunk.

A bucsu Van Guitt urtól, a mi részünkről nagyon egyszerű volt. Nem úgy az ő részéről. Szánási állásba tette magát. Egyik kezében

egy sin, a melyre a vagonok felfüggesztve lennének. Az így a talajtól bizonyos magasságban fenn robogó kocsi nem lehetnek nagyok, a gőzgép 20 lóerővel bírna és egy kocsi (12 személylyel) csak két tonnákat számít, sebessége is lassabb, de nagy előnye az, hogy mocsáros s hegyes vidékeken olcsóbban előlítható, mint a rendes vasut s nemcsak az utazákon lehet használni, hanem a folyók és csatornák partjain is, mint vontató vasutat.

* **A mesterséges eső-hullásról.** Uj-Yorkban Ruggles tábornok tanulmányt tett közé az eső mesterséges előállításának lehetőségéről. A feltaláló lég-gömb segítségével dynamit-tokokat bocsátana a felhőkbe és ott eldurantáná elektrommal. A levegőnek néhány font dynamit elrobbanása által előidézett gyűrülése azt okozza, mint a feltaláló hiszi, hogy fel- és leszálló áramlások keletkeznek, melyek öszszetalakozása nem maradna eredmény nélkül. Ilyenmő kísérlet azonban nem fogna sikerülni azon egyszerű okból sem, mert eső előidézésére nem elegendő két ellenkező légáram találkozása, hanem az is szükséges, hogy egyik melegbő, másik hidegebb legyen, mely utóbbi amaz lehűtése. A dynamitrobbanás pedig ezt a különbséget nem okozta.

* **Galambok mint csempészek.** Olasz lapok je-

Göthe szobái. A német írók a szerzői jog megvitatása tárgyában jelenleg Weimarban Göthe hajdani lakóhelyén gyűlven össze, Göthe unokája megengedte, hogy az írók megnézhessék Göthe egykori lakóházát. E szemle egyike volt a legérdekesebbeknek. A nagy német író tanulószobája és alvószobája, valamint az előszoba ugyanabban az állapotban van, mint volt Göthe halálakor 1832-ben. E helyiségek nemcsak egyszerűek, hanem sok tekintetben szegényesek, s mégis megragadják a szemlélőt. A butorokat többnyire egyszerű festék fűdi, az ágy például pusztá fehér fából készült s emellett a legnagyobb tisztaság uralkodik. A szobák kicsinyek, alacsonyok s zöld színűek, kilátással a kertre, melyet szintén változatlanul hagyott az idő. Az ugnevezett család szobák azonban, valamint azok a termek, melyekben Göthe gyűjteményei vannak, a legszebbnek vannak berendezve.

* **Négy anabaptistát** mártortak be nemrég Tübinga mellett a Neckar folyóba hitorsosaiak. Két nő és két férfi volt, mindannyian cupán hosszú fehér ingbe öltözve. A keresztelési szertartás egész nyilvánosan, nagy tömeg néző jelenlétében történt.

Janik János.

Alig harmincz éve még, hogy a magyar önvédelmi harc utolsó ágyúdozójára elhangzott; s már is mennyire megritkult azok sora, kik abban még tevékeny részt vettek, még azoké is, kik akkor fiatalok voltak. Azok közül pedig, kik már harmincz év előtt is a lipcsei ágyúkeresztet hordozták mellükön, de ifju hévvel ragadva meg a lobogót, vezették az ifju nemzedéket a vérkeresztelőre: a még élő aggastyánokat talán két kezünk ujjain is összszámíthatnók!

A kevesek egyike Janik János veterán harcosunk, 1848—9. évi honvédezedes, kinek arezképet ezennel bemutatjuk olvasóinknak. Felőle egy izben*, rövid emlékezet volt már e lapok hasábjain; most, az ott csak futólag közölt életrajzi adatokat magától a köztiszteletű agg vitéztől nyert értesülés nyomán itt-ott helyreigazítva, kibővítve, a következőkben foglaljuk össze.

Janik János 1797. február 18-án Liptómegegyében Kis-Palugyán született, evangélikus vallású jómódú polgári szülőktől. Első nevelését az ottani közbirtokos Palugyay-család gyermekeivel együtt nyerte, hol atya mint jószág-bérlő lakott volt. Eperjesen a bölcsészeti tanulmányokat bevégezvén 1813-ban, a gróf Colloredó Mansfeld nevű, 33-ik számú magyar gyalogezredbe soroztatta magát szüleinek nem csekély aggodalmára; de a tettvágyó ifjunak a polgári pálya az akkori viszonyok között kevés kilátást nyújtván a jövőre, daczára szülői ellenzésének, épen a kitört francia háború indokából, az érzelmeinek és hivatásának megfelelőbb katonai pályára mégis főlcsapott.

Ismétlések elkerülése végett, utalva a «Vasárnapi Ujság» említett számára, itt csak azon adatokat közlöm, melyek ismeretlenek s ott fölemlítve nincsenek. A francia csaták küzdő terén, bátorságát hét csatában kapott öt sebével tanúsítván, 1829-ik évi október 3-án főhadnaggyá nevezetett ki, s mint ilyen 1831-ik évi július havában Milanóból 192 olasz száműzöttet — deportati — az aradi vár kazamataiba kísérvén, az ádriai tengeren vihar lepte meg hajójukat. Zátonyra jutottak, s csak az ő éberségének s lélekjelenlétének sikerült a hajót, a rajta levőkkel együtt, a végveszélytől megmenteni. Ezután, a 48-ki olasz forradalom kitérőseig, két izben mint toborzó tiszt Liptó-és Árvamegyében állomásozott; s majd zászlóalj, hadosztályi s dandársági segédtsízi szolgálatot teljesített, s végre mint ilyen Radeczky táborkarában foglalt helyet.

Az 1848-iki olasz forradalom mint első osztályú századost Páviában találta, honnan egy gyalog és egy huszárszázadot és szekér tartalék-lőszercsapatot, hősies elszántsággal, a külső belvárosi utcái véres harc tüzein át, a teljes lázongásban levő Milánóba vezetett. Ezredé Mantuába rendeltetvén, ott jelentékeny részt vett a kirohanási csatározásokban, s május 29-én a bevehetlennek tartott curtainéi sánczok megrohanását és elfoglalását ritka bravúrral vezette. Május 30-ikán a golei csatában mint önálló ideiglenes zászlóaljparancsnok szerepének hősiesen megfelelt.

A császári sereg innen Mantuába vonulván, mint az ezred főhadfogadó parancsnoka, a Nagy-Szombatban volt hadfővelő-intézet felügyelőtél bizatván meg, Komáromba rendeltetett. Komáromban Majthényi István ezredesnek, — ki ott a magyar kormány rendeletére Merz cs. k. tábornagtól a parancsnokságot átvette — kitűnő szolgálatakat tett, midőn ezredétől elválván, követte honfi lelke sugallatát, 1848-ik évi szeptember 27-én mint őrnagy a 18-ik honvédszászlóaljhoz áttétetett.

A komáromi tetlenség nem felelt meg vá-
* «Vasárnapi Ujság» 1877. évi 35. szám «Még két veterán» című közleményben.

gyainak; tevékenységi tért keresve, a kormányhoz folyamodott, mire zászlóaljának felével Pozsonyba Görgei Arthur táborába vezényeltetett, ki őt egy katonai feladat megoldásával bizván meg, a Vág-vonal s a szorosok védelmére egy zászlóaljja és egy üteg ágyúval a felvidéken foglalt állomást. Guyon e közben Nagy-Szombatnál megveretvén, mivel állomásának sem oldal-, sem hátvéde nem volt, Vágúj helyből Trencsén és Zsolna felé húzódot.

Innen — átadva csapatait — december 31-én Komárom felé indult, s a császári elősőkön keresztül 1849. évi január 12-én oda meg is érkezett, s már február havában alezredes és dandárparancsnokká nevezetett ki, s Komáromban a törzisztízi vizgát tartó bizottság elnökségével ruházott föl. Itt a nádorvonalat és a Vág-Duna partját védelmezte, s honnan több kisebb megtámadást visszavert s márczius 30-án a leggyőzebb pontra intezett ellenséges rohamot visszaszorította. Komárom ostromának a nagysarlói csata után történt fölszabadtásakor, a III. rendű magyar érdemjellel tüntetett ki. Május 12-én Csallóközben, Szent-Antal és Tejfalva közötti előrsi támadásnál egy gránátarab horzsolta fejét s lováról leüté, úgy hogy egy időre harezképtelenné vált. Janius

JANIK JÁNOS.

20-án Pusztá-Aszód mellett Janik János hősies helytállásával menté meg Klapka Györgyöt és huszárait a végveszélytől. E tetteért, június 21-én ezredessé s hadosztály-parancsnokká lett. A június 28-iki győri csata után hadosztályával a szőny-monostori hegyet megszállván, ennek védelme jutott részére. Augusztus 8-án a komáromi őrség kitérőse alkalmával Janik János hadosztályával a jobbszárnyat vezényelte, s a diadalban tetemes része levén, a II. osztályú magyar érdemjel tüzetett a hős mellére. A világsi fegyverletét után Janik hadosztály a vár föladása céljából kötött 14 napi fegyverszünet alatt is vonakodott a monostori hegyet elhagyni, s azt csakugyan megszállva tartotta az egész idő alatt, s mint parlamentaire bizatott meg, hogy Ácson a császári hadsereg főhadiszállásán, az alkupontok fölött érkezések, s végre mint alezredes a vár föladási okmányát alá is írta.

A harc befejeztével Liptómegegyére vonult vissza; s megfosztva mindenétől, de becsület szerzve, tisztelgetet találya, szivesen látott vendég lett hosszú évek során át a Szentiványi, Okolicsányi, Pongrácz és Pothornyay családoknak, míg végre 1858 ápril havában csekelyi kegydíjban részesült. 1861-ben a lipómegegyei 1848/9-ki honvédegyelet elnökévé választott,

1867-ik évtől kezdve, az alkotmányos élet beálltával, mint a honvédegyelet elnöke, a megye bizottmányának tagja, s több választmány elnöke buzgó tevékenységet fejtett ki. Végre régi érdemeinek régen kiérdemelt jutalmát ő felségétől 1872. július 19-én magyar nemesi rangot kapott. Két év mulva agg kora miatt visszavonulva a nyilvános működéstől, megfutott hosszú pályáján, hűséggel megőrzött tisztá jellemének, hazafiságának jutalmát a közszeret és becsülésben ma is élvezi. Adja isten, hogy még sokáig élvezhesse!

Majláth Bela.

Khinaik színészek.

Nagyon büszkék vagyunk mi európaiak, hogy már a XVI-ik században csaknem minden modern államban, köztük hazánkban is, létezett színműirodalom és voltak színészek; midőn pedig a régi klasszikusokról megemlékezünk, a drámai irodalom magas fejlődését már a mesés őskorban (érsd 5—6. századdal K. e.) ezvilizációk nagyságának jeléül hozzuk föl. Mint sok más dologban, ebben is jóval megelőzött bennünket a khinai nép. Khinában (már csak így írjuk az általános divat szerint e nevet, mert ha a helyesebb «Sínát» írjuk, olvasóink egy része alig tudná, hogy e név annak az országnak neve, mely az ötvenes évek politikai vezérékkel oly otthonossá lett a magyaroknál), Khinában, mondjuk, ősrégi írók szerint már ezerhét századvanhat évvel K. e. létezett színház s 720-ban K. e. a khinai színműírók czéhének egy kiváló tagjával Shinaelonggal ismerkedünk meg, ki nem volt kisebb ember, mint a mennyi a khinai császár. S az ősrégi időkől fogva egész mostanáig uralkodik és nagy tetszésben részesül a nagy birodalom fainál a színművészet; nemcsak az anyaország minden városában vannak állandó színtársulatok és színházak, de föltaláljuk azokat San-Franciskóban s a Csendes-tenger szigetein is, hol khinaik nagyobb számmal telepedtek le.

Mondanunk sem kell, hogy a khinai színház nem olyan, mint az európai. A khinai sokkal büszkébb, mintsem hogy tőlünk «gyermekektől» tanuljon valamit. Színházai-ban nincs függöny, nincsenek oldal-falak és dekorációk s mi még különösebb, a nők szerepét is férfiak játsszák, női ruhában és mestersegesen vékonynyá változtatott hangon, de oly ügyesek, hogy idegenek alig vehetik észre, hogy nem való-ságos nők vannak előttük. A zenekar dobbal, sippal, czimbalommal, tam-tammal s más zajos eszközökkel fölfegyverkezve a színpad hátsó részében helyezkedik el. A nézők közönségesebb osztálya a földszinten foglal helyet, csemegéket eszik, théazik s mindenekelett kegyetlenül füstöl, az emeleten páholyokban az uri osztály van, s ezek is nagyrészt ott költik el vacsorájukat.

Bajos is volna evés és füstölés nélkül kibőjtölni a khinai darabokat. Ót-hat óráig a leg-rövidebb is eltart, a nagyobb rész pedig több estén át folytatják, mert a khinai színműírók szeretnek cyclusokat írni, minők pl. Shakspeare darabjai a fehér és piros rúza harcáról. E darabok rendszeren történetírógyűk: öszzeesküvések a létező kormány ellen, forradalmak, háborúk; szerelmi történetek nagyon ritkán fordulnak elő s azokat is kedélyesen jó hosszúra nyújtják. Régebben rendes eset volt, s most is gyakran előfordul, hogy a színész, ha valamely előkelő ur jó a színházba, élő szóval elébe terjeszti az «étlap»-ot s azután minden előkészület nélkül a kiválasztott darabot kezdi eljátszani, sőt a kedélyesség annyira megy, hogy a maece-nasnak jogában áll a darabot félbeszakítva idő-közben másnak játszására hívni fel őket. A közönség rendszeren néma csendben hallgatja az előadást, színészeket megtapsolni vagy kifütyölni nem igen szoktak, csak midőn a minden darab-ban előforduló komikusok vagy erőművészek

Az 6-budai ásatások Torma Károly vezetésével alatt folynak, még pedig már kezdetben is nagy eredménnyel. Ugyanis egy római amphiteatrum romjait fedezték föl a Kreml-féle malom mögött. Az új lelet fontosságát emeli az a körülmény, hogy az ásatás kezdete előtt e helyen csak egy praetorium vagy castrum nyomait vélték fölfedezni, mert nem igen hihtették, hogy oly kisebb városban, minőnek a régi Aquincumot tartották, két amphiteatrum is létezhet volna. Az első romjai Ó-Buda alsó részén a fúthoz közel vannak. Az ásatásokat Torma Károly a kormánytól nyert 1200 forintból szept. 20-án kezdte meg 46 munkással. Mindjárt tömör falat találtak, melynek görbés irányából indulva, különböző pontokon leástak, s a falat mindenütt megtalálták. Az ásatás hatodik napján kiderült, hogy e fal elypist képez, melynek tengelyei a négy világtól felé irányulnak, és pedig a hosszabb tengely keletől nyugatnak. A pompeji-i híres amphiteatrum belső gyűrűje, vagyis a külsőtől kisebb átmérője 39 méter, az ó-budai 51 méter, tehát ez amphiteatrum nagyjából méretei által is igen nevezetes. A belső és külső gyűrű közti távolság 6 méter. A kettős gyűrű vastag falai közötti vékonyabb falak egy része is ki van már tárva, a lépcsőzetlen emelkedő ülések alapjaival, sőt eddig egészen kitisztítottak egy kamarát, melyben a vadállatok tartották. Itt a külsőtől is megtalálták eredeti helyén, s ebből az egész épület színvonalát meg lehet határozni. Ugy látszik azonban, hogy a kiásott rész már meg volt bolygatva. A nyugati rész jobb eredménytelene kecséget, mert ott magasabb halom emelkedik, s valószínű hogy a főkapu is ott volt, melynek köveiből föltalálni reménylenek nehányt. Érdekes felvilágosítani, hogy Torma Károly a keresett castrum alapját is föltalálta 25—30 ölnyi távolban az amphiteatrumtól délre; ugyanez épületből 12 ölnyre a «Templum Nemesis» alapjait véli rejteni. E templom egyik feliratos köve csak nemrég került a múzeumba. Jelenleg az ásatások teljes ereje az amphiteatrumra van fordítva.

Tóth Kálmán költőnk szenvedő állapotában némi javulás következett. Családja most a császárfürdőbe kívánja szállítani, hol a gyógyviz és a jobb levegő kétségkívül könnyebbülésre válnak.

Az országos szini tanoda ideiglenes vezetésével a kózkutatási miniszter Gömöröy osztálytanácsost bízta meg; gr. Festetics, az eddigi igazgató mindenestire nyugalmába lép, s az igazgatóra, valamint az aligazgatóra vonatkozólag a határozat később fog bekövetkezni. Az eddigi aligazgató Szigeti József tanári helyét elfoglalta.

A fővárosi német színház ügyében hozott fővárosi határozat ellen nemcsak felbevezést adtak be a belügyminiszternek, hanem e színház ügyben érdekeltek a polgárok közt aláírókat toborznak egy kérévényhez, mely mint a budapesti polgárság óhajta fog a belügyminiszternek átadni. Az aláírás a «Páris városa» nevű kérvényben gyűjtik. A bécsi lapok pedig egyre folytatják szitolódásaikat. Az egyik már Bismarck haragjával is fenyegeti Budapestet. Azt írja ugyanis, hogy Bismarck herceg a budapesti főkonzuli állomást (melyről Busch konzul nem régiben máshová helyeztetett) nem fogja betölteni, s az állomást egyszerű konzulnáddá degradálja, mert Budapest nem tekinthető többé politikai központnak, hanem csak a német-gyűlölet központjának. Megemlítjük még, hogy az a hír, mintha a német színházhoz szerződött színészek elutasítási költségeiről ő felső udvarmesteri hivatala gondoskodnék, teljesen alaptalan.

A magyar zene Németországban épen úgy hódít, mint Párisban. Farkas Már özgányzenekara nagy tetszés közt hangversenyez a rajnamelleki városokban. Düsseldorfban a drága belépti díjak dacára a terem egészen megtelt; a közönség bámulta a magyar nélkül játszó zenekart, de míg operakivonatokot s efféléket játszanak, csak a tiszta, mesterkéletlenül előadott dícsérik. Mikor azonban fölhangozik a magyar lassu s utána a friss, minden arcra feszülten a zenészek felé fordul, s míg más darabokat alig tapsoltak meg, a magyart nem győzték ismételtetni. Düsseldorfban özgányzenekara az iparműkiállítás helyiségeiben is hangversenyeztek s alig lehetett közönlükbe férni, míg két másik zenekar, egy katonai és egy polgári, jóformán közönség nélkül játszott ugyanott.

Telephonhálózat a fővárosban. A telephonhálózat munkálatait a főváros területén nem sokára megkezdik. Amerikából e célra 8 szakértő munkást szerződtettek, kik a tél folyamában a munkálatokat el is végzik, úgy hogy tavaszra az egész hálózat közhasználatra lesz bocsátható. A központ, melyből a háló kiindul, a József-téren fog felállítani.

Előfizetési felhívás

a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” 1880. október—decemberi folyamára.

Azon t. olvasóinkat, kiknek előfizetése szeptember végén lejár, felhívjuk, hogy megrendeléseiket idejében megadni sziveskedjenek, nehogy a lapok küldésében fennakadás történjék.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK

Negyedévre:
 A Vasárnapi Ujság frt 2.—
 A Vasárnapi Ujság a „Világkrónika”-val együtt 2.50
 A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 3.—
 A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónika”-val együtt 3.50

A „Világkrónika” című képes heti közlöny, mint hetilapjaink közleményeinek kiegészítője, a hazai és külföldi általánosabb érdeklődés tárgyait, az azokban kiválóan szereplő személyiségeket népszerű nyelven irt magyarázatokkal kísért képekben mutatja be az olvasónak és részletesebben is ismerteti. Közöl tájékoztató cikkeket, elbeszéléseket, utirajzokat, nép- és tájismertetőket, szemléltető jelentéseket a hazai és külföldi közérdeklődő mozzanatokról, találmányokról, fölfedezésekről, szóval mindazon nevezetesebb jelenségekről, melyek akár a politika, akár a művelődés-történet terén, akár az emberi társadalom életének más ágazataiban fölmerülnek, úgy szintén mulattató apróbb közleményeket, közhasznú tudnivalókat stb. — A „Világkrónika” jövőre is hetenkint egy iven, több képpel illusztrálva fog megjelenni. — 1880. július—decemberi folyamára 1 forintért kapható. ■

T. előfizetőinket fölkérjük, hogy sziveskedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a „Világkrónika” megrendelésénél **crimeslapjuktól** egy példányt a posta-utalványra rugaszva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a szerkesztőre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A „Vasárnapi Ujság” és a „Világkrónika” 1880. évi folyamából január 1-től kezdve teljes számú példányokkal szolgálhatunk.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.)

Halálozások.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: Császár Ármán, perjel s a bakonybéli benczés társulat nesz-tora, 84 éves korában. — Kélesei Kende István, közbecsülésben élt derék öreg ur, 79 éves korában Király-Helmecen. — Burghardt István, czimzetes prépost, a csanádi székesegyház kanonokja, 87 éves korában Nákófalván. — Dömötör Zsard, 6-becsei ügyvéd, évek előtt a «Baja» című lap szerkesztője, még férfi kora javában. — Bogó Károly, a budapesti főposta egyik derék pénztárnoka, ki részt vett a boszniai hadjáratban is, mikor gr. Szapáry hadtestének volt postamestere. — Felsőkubinyi Masó István, nyugalmazott tábornok, 73 éves korában Gmundenben. — Vidovich Imre, évek hosszú során át Csongrádmegye volt főszolgabírája, 76 éves korában Szegezen. — Noszlory László, a szabadságharcban hönvő százados, 68 éves korában Dukán; ugyanott halt meg Noszlory Zoltán, 18 éves korában. — Wolwitz Gyula, bedáni plébános 82 éves korában. — Reisch Ede, nyugalmazott főttörvény-széki tanácsos 85 éves korában Sopronban. — Nathan József, nagyiparos, a fogarasi zsidó hitközség elnöke, 61 éves korában Fogarason. — Kosztly Eduard, gyógyszerész és az ó-kanizsai függetlenségi párt elnöke. — Kontny Miklós, nyugalmazott főharminczados, 79 éves korában Szatmáron. — Plander Pál, volt tanár, 31 éves korában Gyöngyösön. — Bonner István, karnacsaikörjegyző, s temetése Keszthelyen ment véghez. — Lex János, N.-Ozenk községnek 25 éven át volt bírája és megbízottági tag.

Öz. Pillich István, Pillich Kálmán szegedi kir. biztosi tanácsos édes anyja, 79 éves korában. — Vajmár Jánosné, szül. Szabó Katalin, 62 éves korában K.-Nyéken. — Bérczy Anna, Bérczy Lajos kir. ügyész fiatal leánya Balassa-Gyarmaton.

Szerkesztői mondanivaló.

Alkonyattörök. Csendül-pendül; de minden során érzik az erőteltettség. Harmadik és negyedik sora megpláne érthetetlen. Nem közölhető.

Balaton mellett. Egészen véve sikerült; színekben gazdag, s hangulatot keltő költemény. Két kis változást ajánlanánk benne mégis. A második strófa első sorában más vízi növénynevet ohajtanánk. Az utolsó strófa 6-dik sora elvont filozofiai kifejezése helyett, valami mással volna fölserelőndő. Tegye meg rajta e két kis változtatást; addig félretesszük.

W. S. S. P. Használhatatlanok. Jobb is lesz, ha fölhozza ezzel a mesterséggel.

B. Gy. Miután kikötött, hogy semmi egyéb megjegyzést ne tegyünk, csak hogy igen vagy nem, tehát sansphrase tudatjuk, hogy — nem.

Két dal. Tartalmuk vékonysága nem felel meg alakjuk esiposságának.

T. B. Abrándképeiben van gondolat is, a forma is elég tetszős. Itt-ott javítva, simítva rajta, közölhető volna. De közlendőnk halmaza miatt nem egyhamar remélhetünk sorát ejtetheti.

Prope coelum. Megyartalan rhytmusa bántólag hat; úgy cseng, peng, fölünk majd megfűdjöl bele. Aztán az ily nehéz forma, kevésbé gyakoroltól kézen sok bajjal jár. Pl. oly megszakítás, mint a 7. és 8. sor közötti — nem járja. A Freiligrath-fordításra már nem emlékszünk: kaptuk-e? Ki tudná az ez ezer közt?

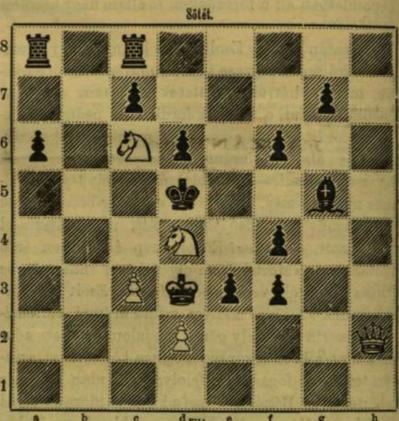
Nem közölhető. Harmonia. Félt a szívem. — Elégia a mult fölött.

G. Gy. A képet köszönettel vettük, s kérjük az igért szöveget is.

Pécs. I. S. Küldeménye megérkezett; a pécsi események illusztrációi a ceglédiekkel együtt munkában vannak.

SAKKJÁTÉK.

1087-dik számú feladvány Ehrenstein M.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1082. sz. feladvány megfejtése.

Pilnacek W. A.-tól.

Megfejtés.

Világos.
 1. Kh5—g6 Bt5—d6 : f (a)
 2. Ff5—e6 Ke5—e6 :
 3. Ha5—c4 matt.

Sötét.
 1. Td5—d7 (b)
 2. Vg5—f6 Ke5—d5
 3. Ha5—b6 matt.

Világos.
 1. Hd2—e4
 2. Vg5—e7 Ke5—d4—f4
 3. Vc7—e4 matt.

Helyosen fejtették meg: Veszprémben Fülöp József. Sárospatakon Gérecz Károly. Debreczenben Zagya Imre. Nagy-Dobronyban Németh Péter. Budapesten K. J. és F. H. Demecserben Balog Ferenc. Botykában Borsos István. A pesti sakk-klub.

HETI NAPTÁR. Okt. hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Izraelita
1	C 20 Olvasó Inn. C 19. Jarius	21 E 15 Kodr. vt.	28 Absolon
2	4 H Szerai Ferenc Szerai Ferenc	22 Fokáz	29 Ahitofel
3	5 K Placzd. Aurél	23 Sz. Iván fog.	30 Rosch.
4	6 B Bruno	Fridlerka, Fides 24 Tékla vt.	1 M. Ra. B.
5	7 J Juszt., Mark p. Abadiás, Szerg. 25 Frozina	2	
6	8 P B-igitta özv. Pelág, Amália	26 János évang.	3
7	9 S Dénes vt.	Dénes	27 Kodrát
8			4 S. Lehl.

Hold változásai. ☽ Első negyed 11-én 1 óra 51 perccel reggel.

Tartalom.

Szöveg: Pécsi emlékeimből. — Angéla. (Albán ballada.) Albánból. **Erdői Bálról.** — Idegen vagyok ... (Költemény.) — A Madonna-kép. Epizod Budavár 1849-ki ostromából. Irtá P. Southmery Károly. — Az európai hatalmak flottája Gravezóban. — Korfu szigete. — Az életkor tartama. — A gözház. Verne Gyula regénye. — Janik János. **Majlath Bálról.** — Khinai színészek. — Napfoltok és napkitörések. **Hoityás Páltól.** — A szeb és horrát népzeneokról. Cs—y L.-tól. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi újság? — Halálhírek. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Hetinaptár.

Képek: Széchenyi-tér Pécsen. — Az európai hatalmak flottája Gravezóban. — Székesegyház Pécsen. — Korfu. — A gözház. — Janik János. — Napfoltok és napkitörések (négy ábra).

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. sz.)

40. SZÁM. 1880. XXVII. ÉVFOLYAM.
 40. SZÁM. 1880. XXVII. ÉVFOLYAM.
 40. SZÁM. 1880. XXVII. ÉVFOLYAM.

Grimm Gusztáv könyvkereskedésében BUDAPESTEN.

IV. ker. Ferenciek-tere 9-ik szám alatt megjelentek:

A német nyelv levélszerinti oktatása. Utmutatás a német nyelv alapos és könnyű megtanulására. Toussaint-Langenscheidt tanmódja szerint írta leder. 40 levél diszes kartonban 6 frt.
 A francia nyelv levélszerinti oktatása. Toussaint-Langenscheidt (Robertson) tanmódja szerint írta. Psenyeczki Nagy Sándor. Legújabb kiadás. Teljes 32 levélben. Ara diszes kartonban 10 frt.
 Az angol nyelv levélszerinti oktatása. Toussaint-Langenscheidt (Robertson) tanmódja szerint írta Psenyeczki Nagy Sándor. Legújabb kiadás. Teljes 32 levélben. Ara diszes kartonban (10 frt helyett) most csak 5 frt.

Országszerte már általánosan ismeretes és közkedvelt vált, mint legkellemesebb s legkínálóbb gyógyhatásnak bebizonyult és elismert, különösen pedig a gyomor és az onnan származó bajok ellen, nevezetesen, az idült gyomor- és bélhurat, gyenge emésztés, rossz étvágy, savanyu felbőgös, nagymérvű elnyálkásodás, görösös fulladozó gégehurat, nehézkesség, rekedtség, a nőknél előforduló hysterikus fejtájtás és szívszorogatás, az aranyér és májnyalban szenvedőknek stb. legsikeresebben használt; valamint a székesfehérvári országos kiállításban is a gyógyszerész végzési és gyógyászati tizen tanúsított haladásért érdem-éremmel, dícséreléssel oklevéllel kitüntette lett

FÁCZANYI-fele 6074
édes mustár
 legfinomabb minőségben kapható, valamint a feltaláló s készítő **FácZányi Ármin** gyógyszerész Budapesten, X. ker. Kőbányán, egy a fővárosi és vidéki legtöbb gyógyszerész és nevezetesebb fűszerkereskedőknél. Ara: egy nagy üveg 1 frt., — kis üveg 50 kr. — A posta-szállításnál nagyobb költségek megkímélés végett, két nagy avagy négy kis üvegnek kevesebb nem szállítatik. — Raktárak a nagy közönség érdekében folyvást állítatnak.

Lőpor és robbanóanyagok

legjobban, legelőszobban kaphatók
Eder Antal Gyula
 első magy. kir. lőpor és robbanó-szer-főraktárában

CONSUELO.

Franciaul írta **George Sand.**
 Fordította **ZOMORFALVI.**
 Három kötetben.
 Ara füze 5 forint.

A társadalom tudomány-elemei.

Vagy **érzéki, nemi és társadalmi vallás.**
 A társadalom három főbajának: a szegénység, prostitúció és házasságtalanság valódi okáról és gyógyításáról.
 Irtá **ESYORVOS.**
 A 13-ik angol diszkiadás szerint fordítva.
 8.-r. 574 L. diszes kiállításban, ára csak 1 frt 50 kr.

Tartalma:
 I. rész: Értéki vallás. II. rész: Nemi vallás.
 III. rész: Természeti vallás. IV. rész: Társadalmi tudomány.
 Fennmü eredetileg angol nyelven íratott és már majdnem minden európai nyelvre le lett fordítva. Az a meleg, rokonszenves hang, a tárgy iránt való legnemesebb buzgótság és lelkesedés, mely a mű minden sorából kiemelkedik, közösen világszerte napjainkig éltetve tart. A kiadásban sikerült megőrizni a szerzőnek a magyar közönség figyelmébe. Az 574 lapra terjedő munka szövegének azert szabottott oly kevésbé ár (1 frt 50 kr.), hogy a nagy közönség is lehetőleg tegyék a megvétel.

Kapható Budapesten **ZILAHY SÁMUEL** könyv-árusnál (váci utca 12. sz.), valamint minden hazai könyvkereskedésben. 6070

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4.) megjelent és kapható
TÜNDÉRMESÉK.
 A legkedveltebb gyűjteményekből összeállítva.
 Ara füze 50 kr.

HIRDETÉSEK.

NEHEZKORT
 (Egipptől) grógról írt Dr. K. Illis C. L. specia- lisa, Braziliában (Kassai) Legnagyobb tapasztalatai miatt eddig már 11,000-000-ig terjedő szívrohamok ellen.

Téli idényre!

Szentartó . . . 1.10—8 frt
 Fatartó . . . 4.—12 frt
 Kemence előny 5—15 frt
 Tálca 150—8 frt
 Téa-kannák vö-
 rse rézből . . . 8.—20 frt
 Téa-fűzők bá-
 dogból . . . 40 kr. 1 20 frt
 Legújabb kávészőpöreg minden fajtából a legelőszob-
 árakon.
 Agymelegítő 3.—4.50 frt
 Szoba-fűszek 8.—32.—frt.
 Ugyiszint bármennyű e szaka-
 komba vágó tárgyak kaphatók,
 valamint megrendeléseket is elvállalok.
 Mély tisztelettel 5906
BOROSS M. K.
 Harris-Bazár Budapesten.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvrusnál kapható:

MAGYAR HÖLGYEK.

Változatos élet, s jellemrajzok
 Fűze 1 frt
A magyar nép élce
 szép hegedűszóban.
 Ara füze 80 krajczár.

Mesék és aphorizmak.

Két kötet.
 Kötve 1 frt 60 kr.

A VÉRES PÉNZ.

Regény.
 Irtá **William Cobb.**
 Fordította **Csukássy József.**
 Ara füze 1 forint.
KULIPYAI EDE.
A szabadság hősei és vértanui.
 Két kötet. Ara füze 1 frt

Kopaszsg, a haj őszülése és korpaképződés

ellen a napokban érzés bizonyítványok és közönségi iratok tanúsága szerint egyedül jónak bizonyult szer a **TANNIN-OLAJ**
 Dr. Morastól.
 Tisztelt gyógyszerész ur! Sziveskedjék ezúton Dr. Morse Tannin-olaj- ből még egy nagy palackkal küldeni. E szer hatásos, mert a hajam hullás teljesen megállt, s a szőrtüszők újra immár láthatók is.
 B. t. 1880. január 5.
 Fürst J. gyógyszerész urnak Prágában. Szerecsenökön kérem megmagas. Ün- nel köszönettel, hogy Dr. Morse Tannin-olajjal kaptam két év óta tartó hullást teljesen megszüntette. Reméltem, hogy e szer segítségével előbbi szőp-hajamat ismét visszakapom.
 M. r. 1879. aug. 18-án.
 Tekintetes Urak! Harmonizálás embernek korpac fejjel bírti nem valami kellemes. Ha dr. Morse Tannin-olaját nem használtam volna, ma ifjú agyagján volnék. E szer nekem két általi csodát tett rajtam, mint mindazok, kik ismernek, bizonyítanak. Emellegve kérem stb.
 B. t. k. o. v. 1880. jan. 3-án.
 Dr. Iok Jorolov Jozsákész.

Kapható 2 és 1 frtos palackokban Budapest Török J. gyógyszerárában király-utca, Pozsonyban Piszatory Felixnél. Temesváron Tarczay Istvánnál.

Hallatlan olesóságok!

Ingyen! 15 frtjnyi rendelmeny-
 nel 1 csomag legfinom-
 mabb párizsi hölgypor.
 Ingyen! 30 frtjnyi rendelmeny-
 nel 1 dobor legfinom-
 mabb párizsi hölgypor.

Igen fontos minden családnak!

Még soha nem kínálkozott ilyen kedvező alkalom parányi csekély pénzért a legjobb minőségű kelméket megvásárolhatni.

A nagy felhőszakadások,

melyek augusztusban hóban óriási károkat idéztek elő, különösen a mórva-országi és sziláziai hegyekben, hol az árvíz mindent elpusztított, az uralkodó nyom a szegény munkások közt leirhatatlan.

Nyugtunk tehát mi is a szegény éhező munkásoknak egy kis enyhítést!

Az első és legnagyobb gyárosok által fölkérettem a szegény munkások fontartatása végett az ottan készült kelmék minél tömegesebb elárúsítását Magyarország területén magamra vállaltam; s miután a kelmék oly

potom áron — csak a munkadíjért

árban bocsátatnak, ennek folytán nem kételked és biztosan számítok a nagyon t. közönség üdvös pártolására, hogy a szegénytelen munkásoknak minél több munkát adhasunk. S mely tisztelettel

Megbízások intézendők **Schiller L.**
 Vászón és divat nagykereskedő Sz.-Fehérvárott, a «szép menyasszonyhoz».

Vidéki megbízások pénzbeküldés vagy utánvétellel még az nap teljesítetnek, a melyen a levél érkezik.

Az emiatt, rendeléti helyet, u. p. vagy vasuti állomást tévedések elhátítása miatt, kérem a legérthetőbb betűkkel kiírni!

Csomagolásért nem számítok semmit.

Árjegyzéki kivonat.

1 rőt jó minőségű jó mosatu kozakozott ezerna kelme női ruhának	—30	—13
1 csikos tolltartó	—28	—13
1 szines karton	—14	—14
1 oxfordi kelme, ingeknek	—30	—14
1 3/4 szél. jó minőségű chiffon	—10	—10
1 1/2 angyal gyoles	—13	—13
1 1/4 sárga nanking, tollnak, kitiño minőségű	—30	—16
1 1/4 fin. crephir kelme, ingeknek	—40	—22
1 1/4 legfinomabb szines madapolan	—40	—20
1 1/4 28 rőt jó minőségű trübbai gyoles	5.50	3.35
1 1/4 26 rőt jó minőségű morva kanavász	4.95	2.35
1 26 rőt jó minőségű morvai hegyi gyoles	7.50	4.40
1 26 rőt jó minőségű morva kanavász	5.20	2.90
1 26 rőt jó minőségű morvai hegyi gyoles	8.30	3.90
1 30 rőt jó minőségű halbstadti gyoles	10.50	6.05
1 30 rőt legnehezebb sziláziai vászon	11.90	6.50
1 30 rőt legnehezebb rumburgi kanavász	12.50	6.18
1 30 rőt széles amerikai bőr vászon	15.90	7.80
1 30 rőt széles legfinomabb hollandi vászon	18.50	9.90
1 30 rőt széles legnehezebb schinbergi vászon	28.—	16.50
1 30 rőt széles legfinomabb hollandi vászon	18.25	10.75
1 30 rőt széles legfinomabb georgsvaldi vászon	35.30	18.25
1 30 rőt széles jó minőségű chiffon	11.30	5.40
1 30 rőt széles legjobb minőségű doubl. chiffon	12.90	6.50
1 30 rőt igen jó minőségű kelmék ing, szines	1.20	—55
1 30 rőt fehérf. chiffon finom szines creton ing	2.10	—98
1 30 rőt fehérf. chiffon ing, redőztő, vagy sima mellet	1.95	—95
1 30 rőt fin. oxfordi ing dupla mellet	2.15	1.25
1 30 rőt legfin. fehérf. madapolan ing dupla bélelt mellet	2.60	1.35
1 30 rőt nagy levarrott finom karton paplap	3	

Minden szakkiállításon első érmeikkel s díjakkal kitüntetve.

GEITTNER és RAUSCH

Budapesten, váci körút 21. szám, az „iparudvarban.“

Fecskendő- és szivattyu-gyár.

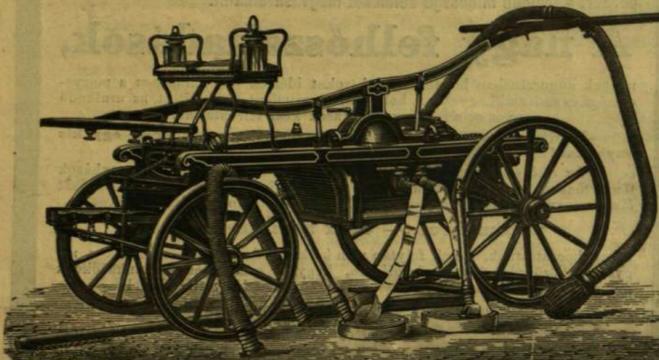
Szerelő- és javítóműhelyek,

tűzifecskendők

városok és községek részére,

gőzmozdony és kertifecskendők

nagy választékban, a legolcsóbb árakon.

MINDENMŰ KUTAK, SZIVATTYÚK

szállítását és felállítását eszközöljük.

3000-en felüli általunk szerelt kut áll működésben.

Arjegyekkel és részletes költségvetésekkel magyar vagy német nyelven, bérmentve készséggel szolgálunk.

Honi és világesemények heti sommája a kül- és belpolitika elfogulatlan magyarosója sem pártoktól, sem kormányhatalomtól nem „befolyásolt“

teljesen független politikai lap

Politikai Újdonságok,

melyben az olvasó egybefoglalva, mindent megtalál, a mi itthon és az öt földrészén figyelemre méltó történik, a mely ekként, kivált oly vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is lehetőleg pótolja.

A „Politikai Újdonságok“ kiadóhivatala

(Budapest, egyetem utca 4. sz.)

előfizetéseket folyton elfogad következő feltételek mellett:

A „Politikai Újdonságok“ évnegyedre 3 ft. 1.50
A „Vasárnapi Újság“ s „Politikai Újdonságok“ együtt évnegyedre 3.-

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent minden könyvárusnál kapható:

KÖZHASZNU

MAGYARÁZÓ SZÓTÁR

a magyar irodalmi művekben, magán- és hivatalos iratokban, hirdalpokban, folyóiratokban és társalgási nyelvben gyakrabban előforduló idegen szavak megértésére és helyes kiejtésére.

írta
BABOS KÁLMÁN.

MÁSODIK KIADÁS.

Ára vászonba kötve 1 forint 80 krajczár., fűrtve 1 forint 20 krajczár.

EMLÉKBESZÉDEK.

írta GYULAI PÁL.

TAETALMA: Kasinegy Ferencz. — Pákh Albert. — Er. Eötvös József. — Toldy Ferencz. — Kriza János. — Szigligeti Ede. — Br. Kemény Zsigmond. — Gr. Széchenyi utolsó évei. — Br. Jósika Miklós. — Mészáros Lázár. — Kosuth levele Deák halálakor. — A „Vasárnapi Újság“ huszonötödik évfordulóján.

Megrendelésnél előtér az cím: **Blau és Kann Bécsben.**

Ára fűrtve 2 forint.

Coaks-eladás.

Van szerencsénk ezennel nyilvánosságra hozni, miszerint 1880. október 1-től

I. osztályu **Coaks** valamint, **Dió-coaks**-ot 100 klgonként 1 frt 80 krnyi árban.

II. osztályu **Coaks**-ot 100 klgonként 1 frt 20 krnyi árban légszeszgyárunktól Pest, Budán és Újpesten árusítunk.

A házhoz szállítás 250 kilonál és magasabb megrendeléseknél 10 krral, és ha a beraktározás kívántatik, 14 krral 100 klgonként számítottatik.

Budapest, 1880. október 1-én.

6075

Általános osztrák légszesz-társulat.
A budapesti légszesz-gyárak helyi igazgatósága.

Pattanások, pörsenések,

szétszórtan álló vörös, kemény vagy gyenyedésbe menő csomócskák, fakadékok, rezes kütések csálhatatlanul gyógyítottak saját magamon megkísérelt széptőzveim által. Használati utasítással, és alkalmazási szabályzattal; egy üveggel 2 frt.

Aréz-szór

eltávolítására hölgyeknél, új mérgeentes és ártalmatlan készítmény, a mely csupán a szőrt pusztítja el, s a gyöngéd bőrt nem izgatja. 5996

Egy üveggel 1 frt 50 kr. Rómhild (Thüringia).

Rottmann J., gyógyszerész.

Kapható és megrendelhető BUDAPESTEN

SVARCZ FRIDERIKA illatszer - kereskedésében, Városház-tér 9., Haris-bazár.

Dr. Léngyel F. nyír-balzsama.

Már a növényi nedv, mely a nyírből ha annak törzset megfúrják, kifolyik, ember emlékeztet arra a legfinomabb széptőzve szernek van ismerve; ha pedig a nedv a föltálató utasítás szerint vegyi uton házzammá dolgoztatik, majdnem csodálatos hatású bír.

Ha azzal az arézot vagy egyéb bürre-szeket este bekenjük, már a következő reggel majdnem észrevehetetlen pikkelyek válnak le a bőrről, minék folytat. ez gyöngéddé és fehérre válik.

E bázzam kisimítja az arczu „ámadt redőket és himlőhelyek k, fiatal arczsát ad; a bőrtnek fe-érőket, gyönédség és frisséget kölcsönöz; a legvékonyabb és legfinomabb széptőzve szernek van ismerve; ha pedig a nedv a föltálató utasítás szerint vegyi uton házzammá dolgoztatik, majdnem csodálatos hatású bír.

Valódi minőségben szállítja Budapesten, csupán **Török József, gyógyszerész, király-utca 49.; Pozsonyban Pisztorj Bédog, Mihálykapu; Temesvárott Tarozai István.** 5824

Vadászat kedvelőinek.

Je „mocsos“ belüli kétszoros **Lancaster-450.** Kutyavésztő zindorok 60 kr. **cheur-gegyer** valódi Ruban-es-1-2, kutyavésztő frt 1.2, 3.50 ve 25, 30 frt. **Damasz-csővel** 35, **Uj városi agaras** ostor 4, 8, 10 frt. 40, 50, 75 frt. **Kétszoros Lancaster-gegyer** valódi Ruban-csővel 35, 40, 45, 50 frt. **Damasz-csővel** 55, 60, 70, 75 frt. **Csász-gegyer** frt. 6.50, 7.50, 15 frt. **gegyer-szettek** 4.50, 8, 10 frt. **kétszoros kétszoros-gegyer** 12.50, 16, 18, 20 frt. **Egyesüvő Lefaucheux kerri-gegyer** fűk számar 35 frt. **Werdn-vonteszövű ismételt golyós-gegyer** nagy vadakra 52 frt.

Töltények Lefaucheux 100 drb. 16 os 12 os
Carina frt 1.40 1.80
1-6 rendű zold 1.80 2.20
Lancaster barra 1.90 2.30
1-6 rendű zold 2.10 2.50

A bürönek puhantására **Brandner büröngye** 1, 2, 3 frt.

Vadászoktól fűr, fogó, kácsa, császár-madar, róka, nyul, szarvas és egyéb vadak hivatásos szalagoto spók 60, 80 kr., 1 fr. **Aczel lökőfogó** frt 2.60. **Berendezési pinczetek** 3, 5, 7 üveggel frt 9.50, 13.50, 14.25 **Vadász-tápló** sapka 1 frt.

Vadász dísztárgyak természetesen szarvas, őz, rók, vadász, egy-állatfogó egész fű nagyszámú kampók, fegyverek vadász-táskák és egyéb vadászszettek fű függeszetre 4.50, 7, 15, 40 frt.

Uj Bogárdus óras órák, 100 drb. **Uj Bogárdus óras** órák, 100 drb. **Uj Bogárdus óras** órák, 100 drb.

Jo, erős vadász, pontosan jaro 5-6 frt. **2-6 frt** 2-6 frt. **2-6 frt** 2-6 frt. **2-6 frt** 2-6 frt.

Minden tő em vet puskát jöhrt puská-művesem belovi és 10 minta töltényeket mellélekkel, mindamellett akármikor oknal az meg nem féltök, mással kicserélem, vagy annak értékeihez aránylag megfelelő kiállítás eddig t. veréim a télem vet de meg ban 3.50, 4.50, 6, 8, 12 frt. nagyobb töltényekkel frt 7.5, 10, 14.50, köntött vállra függesziteltó szakok 3.75, nem igen vetelt igények.

Próbamegrendeléseknél képes arjegyeket mellékel **KERTÉSZ TÓDOR, Budapest, Dorottya-utca 1.**

Órák emléktűl!

Életnagyságu arczkép

csak 3 frtért festetik, egy fénykép és 1 frtnak azonnali beküldése után. A 2 frtnyi maradvány a szállítás után fizetendő. Legfinomabb kivitel! Hasonlatosság a megszólamlásig. Szállítási idő 5-8 nap. 6072

BODASCHER W. műterme, Bécs, II., Grosse Pfarrgasse 2. B.

Majdnem elajándékozva!

A megköszönt „egy britannia-császár-ár“ tömegrendelésétől ásvett órákat beállított nagy fizetési kötelezettségek s a helyiségek teljes kitérésé miatt

75 számlálkál a becsárón alul eladtak.

tolak majdnem elajándékoztatik. **Csak 6 frt 70 kr.** mint alig félón a tiszta munkabér értékének, kapható az adóktól, kiválóan jók britannia-császár-ár, mely azelőtt 80 frtna került, és melynek féderen maradtak.

25 évig jót állunk.

6 db asztali kés azél pengével.
6 db valódi angol brit. esztet villa.
6 db tömör brit. esztet evőkanál.
6 db legfin. brit. esztet kávéskanál.
1 nehéz brit. ez. levegőmerítő.
1 tömör brit. ez. tejmerítő.
6 legfin. horny. fészalató-tálca.
6 kitűnő kenyérsütő brit. esztet.
3 szép tömör toja-pohárak.
3 pompás, legfin. cukortálca.
1 kitűnő horny. vagy cukortartó.
1 kesztyű, legfin. fajta.
2 hatákos s alon asztali gyertyatartó.
2 legfin. alabastrom gyertyatartó-lámpa.

50 darab. 6067

Valamennyi itten felsorolt 50 db dísz tárgy együtt vére **6 frt 70 kr.**

Megrendeléseket utánvét vagy az összeg előzetes befizetése mellett, a mit a készlet tart, teljesítetek

Blau és Kann, a britannia-császár-gyárak fő letető Bécs, I., Elisabethstrasse 6.

Szekárlent állnak rendelkezésre, nyilvános megtekintés végett irókban a közzé és ellámerő levél.
Megrendelésnél előtér az cím: **Blau és Kann Bécsben.**

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

A gyermekápolás rövid kézikönyve tekintettel a hazai viszonyokra.

Közhasznalatra írta **Dr. WITTMANN LÁZAR,** első orvos a Budapesti gyermek-kórházban. Ára köve 1 frt. 50 kr.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **egész évre 12 frt** POLITIKAI ÚJDONSÁGOK együtt: 1 félévre... 6 * **Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG:** / egész évre 8 frt / félévre... 4 * **Csupán a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK:** / egész évre 6 frt / félévre... 3 * **Külföldi előfizetőknek a postallar meghatározott vidéki is csatolandó.**

41-ik szám 1880. BUDAPEST, OKTÓBER 10. XXVII. évfolyam.

FABÍNY TEOFIL

A BUDAPESTI EVANGELIKUS EGYHÁZ.

Az ÁGOSTAI evangélikusok bányakerületének egyháza, midőn addigi főgondnokuk, báró Radvánszky Antal egyetemes főgondnokul választották, — a megürült főfelügyelői tisztre az egyházi téren szerzett érdemeiről széles körökben ismert nevű Fabiny Teofil választották, még pedig a kerületbeli egyházak csaknem egyhangú szavazatával. A főfelügyelőség a protestánsoknál a legmegtisztelhető bizalmi állás, fontos egyházi, kulturális és társadalmi érdekek vannak hozzá kötve s a kit a választás talál, sulyt és tekintélyt nyer általa, még ha egyénileg nem bírt volna is annyi társadalmi jelentőséggel, mint az ág. evang. bányakerület új főgondnoka.

Az 1881-re megjelenendő „Protestáns nap-tár“-ban, mely arczképét és életrajzát közli, következő adatokat találjuk nyilvános életéből:

Fabiny Teofil született 1822. október 11-én, Pesten. Atyja, Fabiny János, a pesti magyar tudományos egyetemenél a természet rendes tanára volt, ki egyszersmind a pesti ágost. evang. hitvallásu egyház iskoláinak felügyelői hivatalát is viselte.

Fabiny Teofil első oktatását a szülői háznál nyerte, az elemi és gymnazialis tanulmányokat azonban a pesti ág. evang. egyház iskoláiban, a bölcsészeti tanfolyamot és a joginak egy részét a pesti egyetemen végezte; a jogi tanfolyam utolsó évét Eperjesen, az akkoron ott országos hírrel bíró tudós jogász Csupka András tanár előadásait hallgatva, az ottani kollegiumban töltötte. Az ügyvédi vizsgát letéve, 1845-ben Pestmegyei tiszteletbeli aligységének nevezett ki, majd rendes ügyésznek választották meg, és azóta folyvást az igazságszolgáltatás terén működik. 1850-ben pestmegyei törvényszéki bíró, 1851-ben pestvárosi járásbíró, 1854-ben országos főtörvényszéki, 1860-ban legfőbb ítélőszéki bíró lett. A kir. hétszemélyes táblának 1861. január hóban történt visszaállítására alkalmával e tábla bírájává, 1869-ben a kir. semmitőszék föllállításakor, ennek bírájává, 1873-ban a budapesti kir. tábla alelnökévé, 1880. május 2-án pedig a magyar kir. Kuria legfőbb ítélőszéki osztályához tanácselnökké nevezett ki.

Az egyházi téren működése idáig három irányban nyilvánult. Volt a pesti magyar-német egyházak közös felügyelője, a budapesti esze-reasság felügyelője és a bányakerületi pénzügyi

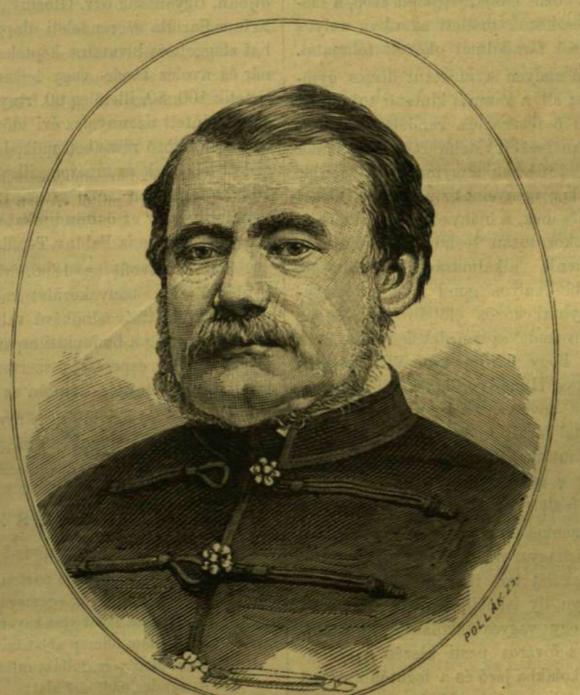
bizottság elnöke. A pesti evang. magyar-német egyházak egyéb hazai egyházainktól részben eltérő szervezete van. Mindkét nevezett egyháznak megvan a maga önálló szervezete és külön előjárósága, azonkívül a mindkét egyházat közösen érdeklő ügyek közösen vezetettek és intéztettek el, és ezek vezetése a közös felügyelő és a mindkét egyház által megválasztott előjáróság után történik.

E sajtószertü szervezete a nevezett két egyház történelmi fejlődésének következménye. Midőn 1787-ben az alig száz tagból állott pesti evang. egyház megalakult és első lelkészét, Molnár Jánost, megválasztotta, az egyház kizárólag német volt. Később a tagok száma szaporodván, Kollár János, az ismert költő szláv lelkésznek hivatott meg, és végtére 1837-ben az egyház felszázados örömmünnepe alkalmával Székács

Józsefnek lelkészszé választatásával a magyar egyház is megalakult.

E három egyháznak közös alapjaik és közösen fontartott iskoláik lévén, miután az 1854. október 24-én kötött egyezség folytán a szláv testvéregyház a vagyonközösségből kilépett, és egészen önálló egyházzá alakult, a magyar-német egyházak a közös alapok és az iskolaügy igazgatását a közös egyházi előjáróságra bízták, melynek élén a közös felügyelő, mint mindkét egyház tagjai által megválasztott első egyházi tisztviselő, áll.

Az egyház önkormányzati jogának felfüggesztése szomorú korszakában, nem csekély gondot okozott a különvált szláv egyháznak végkielégítés fejeben kötelezett 12,000 frtnyi összeg előállítására, melynek azonnali kifizetése a különben is nagyon szegény anyagi körülmé-

FABÍNY TEOFIL.